

Rijeke **PRAVDE**

IZBORNI **PROGRAM** 2024.

«centar»

UVODNI DIO Misija, vizija, vrijednosti i načela stranke	4
NAŠI STUPOVI	14
NAŠE VRIJEDNOSTI	15
Jačamo demokraciju	16
Borimo se protiv sukoba interesa	21
Neovisnim pravosuđem protiv korupcije	24
Međunarodni odnosi i diplomacija	28
SOLIDARNI I PRAVEDNI	34
Zdravstvo dostupno svima	35
Besplatni vrtići za sve	41
Plan za stan	46
750 EUR prosječne mirovine	49
Više mjesta u domovima za starije osobe	52
Skrbimo za starije i nemoćne	55
Dječji doplati za sve	58
Sport u školama za sve	61
Umjetnički odgoj i obrazovanje za sve	66
Zapošljavamo osobe s invaliditetom	69
Pojačana briga o žrtvama nasilja	72
Briga za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi	75
Domovinski rat	78
Skrb o ratnim veteranima	81
Zadržimo mlade u Hrvatskoj	84
GOSPODARSTVO	90
Štitimo vaš novčanik od inflacije	91
Stvaramo dobro plaćene poslove u Hrvatskoj	95
Rast za panonsku i brdsko-planinsku Hrvatsku	100
Održiv turizam u službi lokalnih zajednica	103
Kvalitetniji život za poljoprivrednike	107
Veća ulaganja za nerazvijena područja	110

Podržavamo domaću proizvodnju hrane	115
Energetska tranzicija i rast gospodarstva	119
Upravljanje otpadom i kružno gospodarstvo	124
Beskamatni krediti umjesto visokih režijskih	131
Upravljamo prirodnim resursima	134
Sigurniji i stabilniji položaj radnika	138
Održiva i provediva politika migracija	142
Digitalna tranzicija	145
Zeleni promet i interoperabilnost	149
JAVNA UPRAVA 2.0	154
Poboljšavamo ishode liječenja	155
Financijski održivo zdravstvo	158
Brži sudski postupci	161
Rješavanje sporova mirenjima	164
Smanjenje broja županija	167
Bolji ishodi školovanja	172
Bolje upravljanje ilegalnim migracijama	175
Ulaganja u obranu i nacionalnu sigurnost	178
Zaustavljanje odljeva mozгова u zdravstvu	183
Kultura i novinarstvo kao javno dobro	186
Poboljšanje statusa umjetnika, novinara i radnika u kulturi i medijima	189
Ulažemo u obrazovni sustav	193
Poboljšanje statusa i ugleda učitelja i nastavnika	197
Očuvanje autonomije i poticanje izvrsnosti u znanosti i visokom obrazovanju	200

**MISIJA,
VIZIJA,
VRIJED
NOSTI I
NAČELA
STRANKE**

MISIJA

Misija SDP-a zagovaranje je i provođenje politika koje pospješuju pravednost i jednakost u društvu, ekonomski napredak i razvoj inkluzivnog društva u Hrvatskoj.

Naša stranka posvećena je izgradnji društva u kojem svi građani imaju jednake šanse i mogućnosti za osobni i profesionalni razvoj te društva u kojem se poštuju i štite ljudska prava i dostojanstvo svakog pojedinca.

VIZIJA

Izgraditi pravedniju i solidarniju Hrvatsku za sve njene građane.

Zašto smo tu?

(Vrijednosti i načela stranke)

Kroz naše politike i programe težimo osigurati pristupačan i kvalitetan zdravstveni i obrazovni sustav, sustav socijalne zaštite, pravednu raspodjelu bogatstva, održivu ekonomsku politiku koja potiče rast i inovacije te zaštitu okoliša i prirodnih resursa za buduće generacije.

Promičemo demokratske vrijednosti, transparentnost i odgovornost u političkom djelovanju te podršku neovisnim medijima, aktivnom građanstvu i participativnoj demokraciji. Kroz dijalog i suradnju s građanima, civilnim društvom i ostalim dionicima nastojimo ostvariti zajedničke ciljeve koji će doprinijeti boljoj budućnosti za sve građane Hrvatske.

Vidimo budućnost u kojoj Hrvatska postaje društvo slobode, pravednosti, solidarnosti, jednakosti i prosperiteta za sve svoje građane.

Naša vizija uključuje zajednicu u kojoj svatko ima jednake prilike za uspjeh, gdje se svaki pojedinac osjeća sigurno, podržano i uvaženo.

Želimo stvoriti društvo u kojem je socijalna pravda temeljni princip, gdje su osnovne potrebe svakog građanina zadovoljene, a dostojanstvo svakog pojedinca poštovano. U našoj budućnosti zdravstvena skrb, obrazovanje i socijalna zaštita kvalitetni su i dostupni svima – bez obzira na ekonomski status.

Hrvatska koju vidimo moderna je i inkluzivna, snažna u gospodarskom rastu, a istovremeno osjetljiva na potrebe najranjivijih skupina. Naša politika promiče ekonomsku stabilnost i održivi razvoj, uz naglasak na stvaranju radnih mjesta i poticanju inovacija.

Socijaldemokratska partija Hrvatske teži izgradnji društva u kojem se poštuju ljudska prava, pravda i jednakost kao temeljni stupovi naše politike. Vjerujemo u solidarnost, suradnju i dijalog kao ključne instrumente za postizanje zajedničkih ciljeva te smo posvećeni radu na stvaranju bolje budućnosti za sve naše građane.

NAŠE VRI JEDNOSTI

Sloboda, jednakost, pravda i solidarnost za sve građane Hrvatske temeljne su vrijednosti i načela na kojima SDP gradi svoju politiku.

U vremenu velikih ekonomskih izazova ispunjenje ovih ciljeva u velikoj će mjeri ovisiti o političkoj snazi, odlučnosti i umijeću da se ubrza gospodarski rast i osigura uravnotežen i inkluzivan razvoj. Naša vizija za Hrvatsku utemeljena je na vrijednostima solidarnosti, dostojanstva i pravednosti. Želimo stvoriti društvo u kojem će svaki pojedinac imati priliku za kvalitetno obrazovanje, siguran posao i dostojanstven život. Održiva i dobro plaćena radna mjesta, snažna država solidarnosti i blagostanja te jačanje institucija uvjeti su za napredak cjelokupnog društva, ali i za daljnji razvoj gospodarstva, demokracije i ljudskih sloboda u Hrvatskoj.

Naša misija jest graditi pravedno, solidarno, slobodno i otvoreno društvo koje napreduje i aktivno smanjuje društvene i ekonomske nejednakosti.

Socijaldemokratska partija Hrvatske predstavlja političku snagu koja je posvećena ostvarivanju pravednog, solidarnog, prosperitetnog i socijalno osjetljivog društva za sve građane Hrvatske.

Naše političko djelovanje temelji se na čvrstim načelima pravde, solidarnosti i prosperiteta, a naš politički program obuhvaća širok spektar politika koje su usmjerene na unapređenje života svih naših građana.

UVOD

Danas, više nego ikad, Hrvatska se suočava s izazovima koji zahtijevaju hrabre, progresivne politike koje će osigurati pravednost, jednakost, solidarnost i prosperitet za sve naše građane.

Pred nama je vrijeme koje traži promjene – ne samo u načinu upravljanja državom, već i u samoj suštini našeg društva.

Naš politički program temelji se na izgradnji snažnih demokratskih institucija koje će osigurati transparentnost, odgovornost i sudjelovanje građana u donošenju odluka. Smatramo da su demokracija i ljudska prava temeljne vrijednosti koje moraju biti zaštićene i unaprijeđene u svim aspektima našeg društva.

Naš program predstavlja čvrstu predanost borbi protiv korupcije jer vjerujemo da je to ključno za očuvanje dostojanstva građana i izgradnju inkluzivnog društva.

Naš je cilj stvoriti društvo u kojemu se svaki građanin osjeća sigurno, priznato i podržano u ostvarivanju svojih potencijala. Kroz transparentnost, pravdu i odgovornost stvorit ćemo okruženje koje potiče društveni i ekonomski napredak.

Uz to, naša politika stavlja naglasak na osiguravanje pravednosti, solidarnosti i socijalne sigurnosti za sve naše građane.

Naš politički program temelji se na viziji društva u kojem svaki pojedinac ima priliku za kvalitetan život, pristup obrazovanju, zdravstvenoj skrbi i dostojanstvenom radnom mjestu.

Zalažemo se za programe koji će osigurati jednake prilike za sve, bez obzira na socijalni ili ekonomski status te porijeklo.

Odbijamo neoliberalnu paradigmu koja se oslanja na privatizaciju kao rješenje za neefikasnost javnog sektora. Umjesto toga nudimo program koji uključuje niz reformi u javnom sektoru – koje će poboljšati kvalitetu života svih građana. Snažno ćemo ulagati u ljude u sektorima zdravstva, obrazovanja, znanosti, socijalne skrbi, pravosuđa i kulture kako bismo osigurali pristupačne i kvalitetne javne usluge za sve građane.

U vrhu naših prioriteta osiguravanje je podrške za starije osobe, djecu s poteškoćama u razvoju, osobe s invaliditetom te druge socijalno ugrožene skupine. Također se zalažemo za ravnopravnost i zaštitu radnika u svijetu rada, besplatne vrtiće za svu djecu te reformu jedinica lokalne samouprave kako bismo osigurali pravednije i učinkovitije društvo.

Jedan od naših glavnih ciljeva jest osigurati građanima bolji životni standard i pomoći im u borbi s inflacijom kroz ubrzani ekonomski rast, ali ne na račun položaja radnika ili okoliša.

Zagovaramo politike koje će poticati gospodarski rast uz istovremenu zaštitu prava radnika i ublažavanje regionalnih razlika u razvoju.

Naša politika zelene tranzicije, koja neće biti na teret slabijih, osigurat će održivost i zaštitu okoliša, istovremeno otvarajući nova radna mjesta i potičući inovacije, ali i vodeći računa o unapređenju proizvodnje i kvalitete hrane te podizanju kvalitete života u ruralnim područjima.

Naša vizija uključuje poboljšanje ishoda učenja i poučavanja u školama kroz modernizaciju kurikuluma, ulaganje u obrazovnu infrastrukturu i podršku učiteljima, uz istovremeno poticanje istraživačkog duha, inovacija i interdisciplinarnosti kako bismo osigurali visokokvalitetno obrazovanje koje će osposobiti mlade ljude za buduće izazove.

Istovremeno, kroz efikasno i transparentno upravljanje radimo na poboljšanju zdravstvenog sustava i jačanju javnog zdravstva, na unapređenju zdravstvene pismenosti, promociji zdravlja i prevenciji bolesti, poboljšanju ishoda liječenja, smanjenju listi čekanja, rješavanju problema „odljeva mozgova” i nezadovoljstva zdravstvenih radnika, čime osiguravamo pravedniji i učinkovitiji zdravstveni sustav. Financijska stabilizacija sustava bit će postignuta kroz racionalizaciju troškova i bolje upravljanje financijama u javnom sektoru.

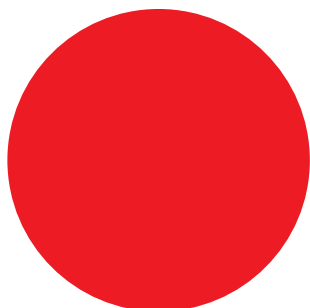
Također, provest ćemo reforme u pravosudnom sustavu s ciljem ubrzanja rada sudova i osiguravanja pravde za sve građane. Povrh toga, svjesni smo da učinkovitost pravosudnog sustava nije samo civilizacijsko pitanje pravednosti i opstanka društva i države. Brže i bolje pravosuđe ključan je preduvjet za poticanje ekonomskog

rasta, poticanje investicija, kreiranje dobro plaćenih radnih mjesta te zaustavljanje iseljavanja domaćeg stanovništva i ekonomskog zaostajanja panonske i brdsko-planinske Hrvatske.

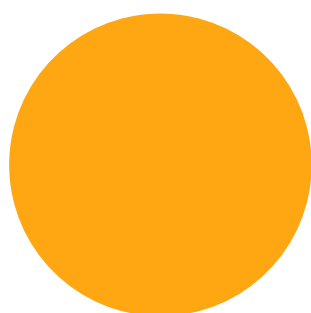
Racionalizirat ćemo i sustav jedinica lokalne samouprave promičući jačanje lokalne autonomije, povećanje odgovornosti, transparentnosti i razvoja demokracije. Svjesni smo važnosti ovog pitanja i inzistiramo na važnosti učinkovitog upravljanja lokalnim resursima i gospodarskim razvojem na lokalnoj razini.

Ove reforme planiramo provesti kroz pojačano ulaganje u javni sektor kako bismo zadržali i privukli kvalificirane stručnjake te poboljšali materijalne uvjete rada. Vjerujemo da su ove reforme ključne za izgradnju pravednijeg, učinkovitijeg i odgovornijeg javnog sektora, koji će bolje služiti potrebama građana i doprinijeti održivom društvenom razvoju.

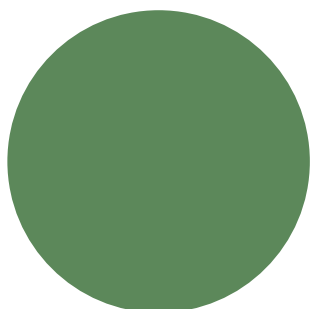
Ovaj politički program nije samo lista obećanja – to je naša vizija za bolju budućnost Hrvatske, vizija koju ćemo zajedno s građanima graditi korak po korak. Budimo hrabri, budimo progresivni, budimo zajedno u ostvarenju naših zajedničkih ciljeva.

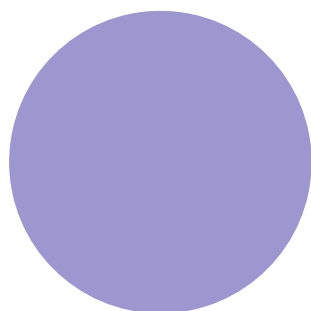
**NAŠE
VRIJEDNOSTI**

**SOLIDARNI
I PRAVEDNI**

GOSPODARSTVO

**JAVNA
UPRAVA
2.0**

NAŠE VRIJED NOSTI

Jačamo demokraciju	16
Borimo se protiv sukoba interesa	21
Neovisnim pravosuđem protiv korupcije	24
Međunarodni odnosi i diplomacija	28

Jačamo demokraciju

POLAZIŠTA

U suvremenom društvu – uz rastuće nejednakosti i polarizacije – suočavamo se s nizom izazova koji ozbiljno ugrožavaju temelje liberalne demokracije, njezine vrijednosti i ljudska prava. Sve veći stupanj korupcije, poznat kao „zarobljena država“, ortački kapitalizam, porast populizma te jačanje autoritarnih tendencija, uz kontinuirano ugrožavanje slobode novinarstva, predstavljaju značajnu prijetnju demokratskim institucijama, temeljnim pravima i slobodama.

Otvorena tolerancija fašističkih pojava, govor mržnje, diskriminacija, marginalizacija i kršenje prava manjina i ranjivih skupina često prolaze nekažnjeno, što dodatno podriva temelje pravednog i inkluzivnog društva.

Prema svim istraživanjima pripadnici LGBTIQ*+ zajednice i dalje se često susreću s diskriminacijom, a tijekom mandata SDP-ove vlade 2011. – 2015. napravljen je važan iskorak u zaštiti njihovih temeljnih prava i sloboda. Međutim, od tada se nije učinilo gotovo ništa usprkos našim prijedlozima politika jednakosti i ravnopravnosti LGBTIQ*+ zajednice. Dapače, sistemska diskriminacija i ugroza prava manjinskih skupina rastu gotovo svakodnevno. Stoga

je imperativ poduzeti konkretne korake kako bismo ojačali demokratske procese, aktivno uključili građane u donošenje odluka, promovirali ljudska i manjinska prava, osnažili civilno društvo i svim građanima osigurali jednake mogućnosti te pristup pravdi.

Jačamo demokraciju

CILJEVI

Naš je glavni cilj izgradnja države i društva koji počivaju na osnovnim vrijednostima liberalne demokracije, sekularnosti, ravnopravnosti, solidarnosti, pravde, tolerancije, tekovina antifašizma i visoke razine demokratske političke kulture. To podrazumijeva promicanje jednakosti, transparentnosti i svih načela dobrog upravljanja, jačanje participacije te smanjenje apatije građana i zaštitu i promicanje ljudskih i manjinskih prava.

Cilj nam je osigurati da demokratske institucije budu snažne i odgovorne te da se prava svakog građanina poštuju i štite bez obzira na rasu, spol, naciju, vjeru ili seksualnu orijentaciju.

Želimo izgraditi inkluzivno društvo, bez govora mržnje, u kojem su svi građani ravnopravni i jednako vrijedni te imaju jednake prilike za ostvarenje svojih potencijala bez straha od diskriminacije.

Jačamo demokraciju

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Osmislili smo niz mjera usmjerenih na jačanje demokracije i njenih kontrolnih mehanizama, vladavinu prava, sekularne države, zaštitu ljudskih i manjinskih prava te osiguravanje veće participacije građana u političkim procesima. Mjere se odnose na reformu javne uprave – uključujući lokalne i regionalne samouprave – kako bi građani imali pravo na kvalitetnu i učinkovitu upravu. Osmislili smo i mjere za reformu izbornog sustava radi povećanja transparentnosti i integriteta izbora, za jačanje neovisnih institucija za prevenciju i borbu protiv korupcije te zaštitu ljudskih prava.

Želimo i sustavno uvođenje građanskog odgoja i obrazovanja u odgojno-obrazovni sustav jer samo to može dovesti do demokratičnijeg društva.

Zalažemo se i za jačanje medijskih i novinarskih sloboda te zaštitu novinara, a posebno želimo podržati neprofitne medije i raditi na medijskoj pismenosti građana – budući da prepoznajemo da fenomen dezinformacija prijete demokraciji i izbornim procesima.

Predlažemo i daljnje poboljšanje antidiskriminacijskih zakona, podršku i aktivnu suradnju s organizacijama civilnog društva – posebno s onima koje se zalažu za jačanje demokracije, antifašističkih tekovina, socijalnu pravdu, prava osoba s invaliditetom, promicanje ljudskih i manjinskih prava, rodnu ravnopravnost, prava LGBTIQ*+ osoba te s onima koje se bave klimatskim promjenama.

Bit ćemo predvodnik u boljoj zaštiti prava pripadnika LGBTIQ*+ zajednice i borbi protiv njihove diskriminacije. Kreirat ćemo, uvoditi i provoditi politike s ciljem zaštite, unapređenja i promocije prava svih rodno i seksualno nenormativnih osoba.

Kroz implementaciju ovih mjera čvrsto ćemo ukorijeniti demokratske vrijednosti u našem društvu i omogućiti aktivno sudjelovanje građana uz osiguravanje svih prava i sloboda te posebnu zaštitu obespravljenih građana i pripadnika manjina.

Liberalna demokracija, prava i slobode danas se, nažalost, ne podrazumijevaju – već se za njih moramo izboriti.

Borimo se protiv sukoba interesa

POLAZIŠTA

Preventivna borba protiv korupcije u tijelima javne vlasti izuzetno je bitna u širem okviru borbe protiv korupcije, što potvrđuju i nedavni događaji u kojima su nedostatak adekvatnih mehanizama ili njihovo nedosljedno provođenje doveli do netransparentnosti, pa čak i protupravnog postupanja te osnovane sumnje na počinjenje teških koruptivnih kaznenih djela od strane obnašatelja javnih dužnosti. Čak su i nadležna tijela kaznenog progona pokrenula postupke radi utvrđivanja njihove odgovornosti.

Kako bi se smanjili koruptivni rizici i povećala efikasnost prevencije u borbi protiv korupcije, potrebno je kontinuirano razvijati antikorupcijske alate u svim sferama, pa tako i unutar postojećeg instituta sukoba interesa te novog instituta lobiranja, koji se tek uvodi u hrvatski pravni sustav.

Ako govorimo o sukobu interesa, posebno je istaknut problem nepostojanja sustavne redovne kontrole imovinskih kartica od strane Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa, koje u desetogodišnjem mandatu nije uspjelo ispuniti tu svoju zakonsku obvezu.

Borimo se protiv sukoba interesa**CILJEVI**

Povećati efikasnost kontrole imovinskih kartica i to osnaživanjem ovlasti Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa. Proširiti nadležnosti nad poslovanjem poslovnih subjekata u vlasništvu obveznika Zakona o sprječavanju sukoba interesa (ZSSI) na trgovačka društva i ustanove osnovane od strane javnopravnih tijela u kojima obnašatelji javnih dužnosti obavljaju svoje funkcije.

Osigurati transparentno praćenje poslovanja poslovnih subjekata obnašatelja javnih dužnosti s drugim tijelima javne vlasti radi sprečavanja korupcije.

Osigurati transparentno praćenje poslovanja poslovnih subjekata obnašatelja javnih dužnosti s drugim tijelima javne vlasti radi sprečavanja korupcije.

Omogućiti Povjerenstvu za odlučivanje o sukobu interesa pravo traženja svih potrebnih podataka od privatnih pravnih i fizičkih osoba radi utvrđivanja relevantnih okolnosti u postupcima koje je ovlašteno provoditi.

Urediti obveze obnašatelja javnih dužnosti (lobiranih osoba) tijekom procesa lobiranja i utvrditi periodičnost izvještavanja o provedenom lobiranju kako bi se osigurali transparentnost i integritet u procesima donošenja odluka.

Borimo se protiv sukoba interesa

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Prijenos ovlasti za redovitu kontrolu imovinskih kartica s Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa na tijela Porezne uprave, koja bi nakon provedene provjere trebala dostaviti izvješće o rezultatima kontrole Povjerenstvu. Na temelju tih rezultata Povjerenstvo će odlučivati o pokretanju ili nepokretanju postupaka.

Razvoj informatičkog programa koji će grafički pratiti poslovanje poslovnih subjekata u vlasništvu obnašatelja javnih dužnosti u odnosu na nazive tijela javne vlasti. Normativna obveza svih privatnih pravnih i fizičkih osoba da dostave podatke koje Povjerenstvo zatraži. Normativna obveza lobiranih osoba da vode evidenciju o održanim sastancima s lobistima i redovito o tome izvještavaju Povjerenstvo. Normativna obveza lobiranih osoba i lobista da izvješća o održanim sastancima prijavljuju jednom mjesečno, najkasnije do kraja mjeseca u kojem su se sastanci održali.

Neovisnim pravosuđem protiv korupcije

POLAZIŠTA

Pravosuđe predstavlja jedan od glavnih stupova društva. Ako je pravosudni sustav neovisan i stabilan, to se pozitivno preslikava na stanje u društvu u pogledu vladavine prava i zaštite ljudskih prava, kao i gospodarskog razvoja jedne države.

Nažalost, Republika Hrvatska u mandatu vlade Andreja Plenkovića pokazuje popriličan prijezir prema borbi protiv korupcije, svjesno potičući netransparentnost i arbitrarnost pri odlukama koje donose ključni donosioci odluka, što je polazna osnova i plodno tlo za stvaranje koruptivnog okruženja. Politički ovisno pravosuđe dovodi do toga da su procesi protiv korumpiranih obnašatelja javnih dužnosti manje imuni na utjecaje te usporavanje i zataškavanje istih.

Neovisnim pravosuđem
protiv korupcije

CILJEVI

U cilju stvaranja društva bez korupcije potrebno je ustrajno provoditi antikorupcijske mjere, što primarno podrazumijeva učinkovit kazneni progon kaznenih djela korupcije, za što su potrebni potpuno neovisno i učinkovito pravosuđe, neovisna tijela istrage i progona te neovisni i nepristrani suci koji će postupke voditi transparentno, učinkovito i brzo.

Neovisnim pravosuđem protiv korupcije

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Stvaranje neovisnog i učinkovitog pravosuđa počinje izborom pravosudnih dužnosnika, zbog čega je potrebno promijeniti način njihova izbora, između ostalog i jačanjem građanskog nadzora, uvodeći u DSV i DOV predstavnike građana i nevladinih organizacija kako bi proces bio otvoreniji i podložan kritici šireg kruga ljudi.

Potrebno je ojačati fluktuaciju kadrova iz različitih dijelova pravosudnog sustava, što podrazumijeva otvaranje sudačkih i državnoodvjetničkih funkcija širem krugu ljudi iz pravničke struke (profesori, odvjetnici itd.).

Potrebno je kontinuirano povećavati materijalni status pravosudnih dužnosnika i administrativnog osoblja (na što je ukazala i Europska komisija) te kadrovski potencijal, uz istovremenu uspostavu jasnijih kriterija napredovanja, nagrađivanja, ali i kažnjavanja zbog lošeg rada. Potrebno je razmotriti i ponovno uvođenje reizbora pravosudnih dužnosnika nakon određenog broja godina, pri čemu bi kriteriji za to bili jasno istaknuti i komunicirani.

Kako bi se spriječila korupcija među pravosudnim dužnosnicima, uz jačanje kontrole imovinskih kartica potrebno je uvesti i tzv. sustav *vettinga*, odnosno kontrolu porijekla imovine pravosudnih dužnosnika.

Jačanje suradnje između tijela na nacionalnoj razini i tijela kao što su Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF) i Ured europskog javnog tužitelja (EPPO) doprinosi otkrivanju, istrazi i kaznenom progonu korupcije. Trenutno je ta suradnja uglavnom iznuđena zbog istraga pronevjerenog novca iz fondova EU-a.

Međunarodni odnosi i diplomacija

POLAZIŠTA

Dosljedna vanjska politika treba rezultirati usklađenošću s javnim politikama i političkim djelovanjem na unutarnjopolitičkom planu te biti usmjerena na ljude i

u središte stavljati dostojanstvo i dobrobit ljudi.

Vrijeme u kojem živimo obilježeno je visokim sigurnosnim prijetnjama iz različitih izvora: počevši od agresije na Ukrajinu, krize na Bliskom istoku, nestabilnosti na zapadnom Balkanu pa sve do negativnih posljedica klimatskih promjena, pandemija, migracijskih kretanja, energetske tranzicije, tehnoloških prijetnji i prirodnih katastrofa. Navedenom treba pridodati i posljedice koje donosi osnaživanje populističkih i neofašističkih političkih snaga. U takvim globalnim i regionalnim okolnostima vanjska politika Hrvatske prečesto je reaktivna, zakašnjela, pod utjecajem SAD-a i nekih država EU-a i s nejasno definiranim nacionalnim interesima. EU nam pritom služi kao „bankomat“ za povlačenja novca, dok demokratska i civilizacijska dimenzija ostaju zapostavljene.

U diplomatskim i konzularnim predstavništvima nema dovoljno ljudi, a ne provode se ni zamjene veleposlanika i diplomatskog kadra. Odlaskom najkvalitetnijih ljudi oslabljena je i analitička sposobnost službi, a ne investira se ni u održavanje objekata i opreme. Vlada Republike

Hrvatske svojim odbijanjem suradnje s Predsjednikom Republike šteti učinkovitosti politika jer nema koordinacije i kontinuiteta djelovanja. Sve ovo narušava ugled države. Hrvatsko iseljništvo prečesto se iskorištava prema potrebama unutarnje politike, a nedovoljno je pažnje posvećeno najnovijem valu migracije. Politika prema BiH i hrvatskom narodu ovisna je o stranačkim interesima HDZ-a i vezana za uski politički interes dijela hrvatskog naroda u BiH.

Međunarodni odnosi i diplomacija

CILJEVI

Iz ovih polazišnih problema proizlaze ciljevi politika i mjere za djelovanje.

Hrvatska će doprinijeti sigurnosti Europe od neposrednih vojnih prijetnji, kao i od kolateralnih opasnosti, svojim sudjelovanjem u NATO-ovoj sigurnosnoj arhitekturi.

Sudjelovanjem u globalnim radnim tijelima doprinijet će i razvoju politika usmjerenih na prepoznavanje i ublažavanje posljedica klimatskih promjena i pandemijskih opasnosti.

U migrantskoj krizi potrebno je i definirati nacionalnu i europsku politiku koja će moći osigurati ravnotežu između sigurnosnih posljedica ilegalnih migracija i zahtjeva humanitarne prirode. Kao članica EU-a Hrvatska treba jasnije definirati svoje nacionalne interese unutar europske agende, a na zapadnom Balkanu mora doprinijeti jačanju demokratskih snaga i procesa, osiguravajući pretpostavke za buduće članstvo susjednih zemalja u EU-u. Diplomatsku službu treba kontinuirano osposobljavati i obrazovati za nove izazove i tehnologije rada. U eri digitalne diplomacije važno je i ojačati kadrovsku osnovicu i modernizirati opremu i načine diplomatskog rada. Rad službi treba

usmjeriti prema gospodarskoj i javnoj diplomaciji, a potrebno je i modernizirati konzularnu službu *online* uslugama.

Osim toga, treba ojačati sposobnost za djelovanje u EU-ovim tijelima i drugim multilateralnim organizacijama.

Ciljevi socijaldemokratske politike usmjereni su na smanjenje neizvjesnosti i nesigurnosti uz istovremeno osiguravanje zaštite pravednosti, ljudskih prava i humanitarnih načela.

Međunarodni odnosi i diplomacija

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Konstruktivnim sudjelovanjem u procesima odlučivanja i aktivnostima unutar NATO saveza – sukladno našim sposobnostima – doprinijet ćemo kolektivnoj sigurnosti Europe.

Osigurat ćemo i kontinuitet sudjelovanja u međunarodnim organizacijama na važnim temama poput klimatskih promjena, zdravstvenih kriza, društvenih nejednakosti, siromaštva itd. Unutar institucija EU-a, posebno preko naših parlamentaraca – ali i u Komisiji i Vijeću te u stručnim organima – definirat ćemo hrvatske interese i zagovarati najpovoljnija rješenja oko pojedinih tema zajedno s državama saveznicama.

Oduprijet ćemo se prijedlozima o ukidanju veta prilikom odlučivanja u EU-u ako se za manje zemlje članice ne osiguraju adekvatni mehanizmi zaštite nacionalnih interesa.

Ojačat ćemo svijest o EU-u kao zajednici demokratskih vrijednosti, nastojati što veći broj hrvatskih predstavnika uključiti u rad institucija EU-a, a intenzivirat ćemo i suradnju s drugim europskim socijaldemokratskim strankama.

Cjeloživotnim obrazovanjem i osposobljavanjem ojačat ćemo i diplomatsku službu. Sustavnom politikom zapošljavanja osigurat ćemo nove kvalitetne djelatnike i urediti službu redovnim zamjenama na mandatima. Osigurat ćemo sredstva za održavanje objekata i opreme i uspostavu digitalnih diplomatskih funkcija (konzularne, javne i gospodarske diplomacije). Donijet ćemo novi zakon o vanjskim poslovima s ciljem profesionalizacije hrvatske diplomacije, s obzirom na to da je na snazi još uvijek zastarjeli zakon iz 1996. godine.

U regiji zapadnog Balkana konstruktivnim i transparentnim aktivnostima podržat ćemo europske procese članstva država kandidata. Utjecaj ćemo ostvariti gospodarskom i drugom suradnjom, a obnovit ćemo i proces rješavanja graničnih pitanja. Modernizirat ćemo komunikaciju s iseljenom Hrvatskom, posebno s novim valom iseljeništva, s kojim ćemo pronaći nove točke interesa i suradnje. Razvit ćemo hibridne oblike povezanosti i njihova doprinosa Hrvatskoj, bez nužnosti fizičkog povratka. Donijet ćemo novi nacionalni plan razvoja odnosa RH s Hrvatima izvan Republike Hrvatske.

SOLI DARNI I PRA VEDNI

Zdravstvo dostupno svima	35
Besplatni vrtići za sve	41
Plan za stan	46
750 EUR prosječne mirovine	49
Više mjesta u domovima za starije osobe	52
Skrbimo za starije i nemoćne	55
Dječji doplatak za sve	58
Sport u školama za sve	61
Umjetnički odgoj i obrazovanje za sve	66
Zapošljavamo osobe s invaliditetom	69
Pojačana briga o žrtvama nasilja	72
Briga za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi	75
Domovinski rat	78
Skrb o ratnim veteranima	81
Zadržimo mlade u Hrvatskoj	84

Zdravstvo dostupno svima

POLAZIŠTA

Postojeći zdravstveni sustav financijski je, organizacijski i kadrovski neodrživ. Javna i svima dostupna zdravstvena zaštita jedno je od najvećih civilizacijskih dostignuća modernog doba, ali i temeljno obilježje socijalno osjetljivih država, osobito u Europi. Zdravlje je temeljno pravo i svih građana Republike Hrvatske. Međutim, u Hrvatskoj je zdravstvena usluga dostupna samo na papiru – napraviti pregled ili određenu pretragu u prihvatljivom roku praktički je iznimka, i to iznimka dostupna uz mnoge veze i poznanstva!

Razvidna je neučinkovitost i nezainteresiranost zdravstvene administracije da se proaktivno pozabavi smanjivanjem lista čekanja.

Time liste čekanja zapravo postaju „najbolji marketinški alat“ za privatni sektor, odnosno „tihu privatizaciju“ zdravstva, koja se najbrže razvija upravo u djelatnostima s najdužim listama čekanja. To istovremeno pojačava neravnopravnost u društvu, odnosno povećava podjelu građana prema njihovim materijalnim mogućnostima.

Dostupnost zdravstvene zaštite unutar RH izrazito je neravnomjerna, a posebno je slaba u ruralnim krajevima i na otocima. Čak i u područjima gdje je dostupnost zdravstvene zaštite formalno veća, poput gradova, ona zapravo nije realna, a prava građana na zdravstvenu

zaštitu postaju mrtvo slovo na papiru. Osim što ovisi o tome gdje živite, dostupnost ovisi i o tome kojeg ste spola, seksualne orijentacije, otkud dolazite, imate li duševne smetnje pa čak i koliko godina imate! Diskriminatorno zdravstvo ujedno je i nedostupno zdravstvo, što trenutnom vodstvu ministarstva uopće nije važno!

Zdravstvo dostupno svima

CILJEVI

Svim građanima RH osigurat ćemo jednako liječenje, bez obzira na to iz kojeg dijela zemlje dolaze, koje su dobi, spola, nacionalnosti ili seksualne orijentacije.

Osiguravanje i unapređenje dostupnosti zdravstvene skrbi jedan je od glavnih temelja naše politike.

Ne želimo i ne smijemo dopustiti stvaranje nadstandarda u zdravstvenom sustavu ili „tihu privatizaciju“ zdravstva.

Postoji samo jedan standard u liječenju bolesnika, a to je tzv. zlatni standard, koji pruža optimalno liječenje svima – bez obzira na imovinski status.

Smanjit ćemo liste čekanja na medicinske pretrage i postupke s krajnjim ciljem njihova svođenja na najnižu medicinski prihvatljivu mjeru, a gdje god je moguće i na nulu.

Posebnu pažnju posvetit ćemo unapređenju načina pružanja zdravstvene zaštite za djecu s teškoćama u razvoju, osobe s invaliditetom, duševnim smetnjama te rijetkim i nasljednim bolestima, kojima je zdravstvena

skrb u pravilu potrebna redovito kroz cijeli život i koja kao takva mora biti pružena na način da barem malo olakša sve ostale probleme s kojima se navedene osobe i njihovi bližnji svakodnevno suočavaju, a kako bi pridonijela jačanju mogućnosti da sva djeca i svi odrasli ostvare svoje potencijale i budu u potpunosti prihvaćeni kao ravnopravni članovi društva. Cilj nam je i poboljšanje reproduktivnog zdravlja naših građana te maksimalno proširenje prava i dostupnosti na medicinski potpomognutu oplodnju, kao i ulaganje dodatnih napora u daljnje smanjenje perinatalne smrtnosti te ojačavanje primarne pedijatrijske skrbi.

Zdravstvo dostupno svima

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Poboljšanju dostupnosti zdravstvenog sustava pristupit ćemo višedimenzionalno kako bismo ostvarili maksimalan učinak u najkraćem mogućem vremenu.

Otvorit ćemo bolnički sustav za potrebe smanjivanja listi čekanja i za pružanje usluga i izvan „redovnog“ (jutarnjeg) radnog vremena,

čime ćemo omogućiti i priljev bolesnika iz domene zdravstvenog turizma i privatnog sektora te osigurati dodatan prihod sustavu i mogućnosti dodatne materijalne stimulacije zaposlenima u zdravstvenom sustavu.

Ojačat ćemo usluge u primarnoj zdravstvenoj zaštiti s posebnim naglaskom na povećanje broja i kvalitete usluga u domovima zdravlja. Donijet ćemo novi plan mreže ugovornih javnozdravstvenih subjekata na temelju aktualnog popisa stanovništva s ciljem povećanja dostupnosti i kvalitete zdravstvene zaštite u svim krajevima RH te podupirati paket mjera za zbrinjavanje liječnika primarne zdravstvene zaštite u ruralnim područjima. Jačanjem djelatnosti dnevnih bolnica dodatno ćemo poboljšati zdravstvenu zaštitu i približiti usluge pacijentima, što je posebno važno za pedijatrijsku populaciju jer se time izbjegava stres koji nastaje tijekom

odvajanja djeteta od roditelja zbog hospitalizacije.

Smanjit ćemo sistemsku diskriminaciju u zdravstvu, a posebice diskriminaciju žena, LGBTIQ*+, transrodnih i rodno raznolikih osoba, osoba s invaliditetom i osoba s duševnim smetnjama. Ojačat ćemo psihološku pomoć oboljelima od onkoloških i drugih teških bolesti. Pojačat ćemo brigu o reproduktivnom zdravlju, proširit ćemo prava na medicinski potpomognutu oplodnju i sačuvati i proširiti pravo žena na prekid neželjene trudnoće.

Besplatni vrtići za sve

POLAZIŠTA

U Hrvatskoj postoje mnogi problemi u području predškolskog odgoja i obrazovanja.

Nedostatak mjesta u vrtićima posebno pogađa obitelji nižeg socio-ekonomskog statusa, obitelji s djecom u dobi do 3 godine života te one koje žive u područjima gdje su kapaciteti postojećih ustanova nedostatni.

Tu je i nedovoljan broj odgojitelja, koji uzrokuje nezadovoljstvo i narušava kvalitetu odgojno-obrazovnog procesa.

Kvalitetan program predškolskog odgoja i obrazovanja otežano se provodi zbog razlika u uvjetima rada ustanova, a nepoštivanje Državnog pedagoškog standarda dovodi do nedovoljnog broja odgojitelja i stručnih suradnika te zapošljavanja nestručnog osoblja. Financiranje boravka djece u vrtićima također predstavlja problem mnogim obiteljima, s obzirom na nedovoljnu podršku jedinica lokalne samouprave. Dodatni izazovi uključuju nedostatak sustavnog praćenja i vrednovanja kvalitete ustanova, nedovoljno razvijene upravljačke kompetencije ravnatelja te nejednake, netransparentne i diskriminatorne kriterije upisa djece u vrtiće.

Nesustavni rad s djecom s razvojnim rizicima ili teškoćama te nedostupnost stručnih timova dodatno kompliciraju situaciju. Suočavanje s tim izazovima zahtijeva sveobuhvatan pristup koji uključuje poboljšanje kapaciteta ustanova, bolje financiranje, poštivanje standarda kvalitete te uspostavu sustava praćenja i vrednovanja. Također, važno je osigurati pravednije i transparentnije kriterije upisa djece te poboljšati podršku djeci s posebnim potrebama. Samo integrirani pristup može osigurati kvalitetan i pristupačan predškolski odgoj i obrazovanje za svu djecu u Hrvatskoj.

Besplatni vrtići za sve

CILJEVI

Ključni cilj SDP-ove reforme jest povećanje pristupa kvalitetnom ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju, što zahtijeva uspostavu optimalne mreže ustanova diljem Hrvatske.

To se ne može postići bez osiguravanja dovoljnog broja mjesta u vrtićima, kako bi svako dijete imalo priliku za ranu i predškolsku edukaciju. Također, treba ukloniti financijske prepreke koje sprečavaju roditelje da ostvare pristup kvalitetnom odgoju i obrazovanju svoje djece.

Kriteriji za upis djece u vrtiće trebaju biti jasno postavljeni i pravedni kako bi se osigurala jednaka prilika za sve mališane, bez obzira na njihovu socio-ekonomsku pozadinu ili mjesto stanovanja. Drugi ključni cilj reforme jest osiguravanje uvjeta koji doprinose kvalitetnom ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju (RPOO).

Da bi se to ostvarilo, potrebno je poštivanje pedagoških standarda diljem Hrvatske te osiguravanje adekvatne opreme i materijalno-tehničkih sredstava za rad u vrtićima.

Također je važno poboljšati atraktivnost odgojiteljske profesije kroz bolje plaće i profesionalne uvjete, kao i unaprijediti kvalitetu rukovođenja ustanovama RPOO.

Važno je omogućiti i provođenje rane identifikacije razvojnih potreba djece i pružiti podršku u njihovu razvoju te osmisliti cjelovit sustav podrške djeci, roditeljima i odgojiteljima. Sustav osiguravanja kvalitete trebao bi uključivati samovrednovanje, vanjsko vrednovanje te periodično revidiranje nacionalnog kurikuluma kako bi se osigurala stalna poboljšanja u radu predškolskih ustanova.

Besplatni vrtići za sve

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Ključni korak prema pravednijem i ujednačenijem financiranju jest osloboditi roditelje troška boravka djece u vrtićima.

Kroz državni proračun osigurat ćemo održivu financijsku podršku, koja bi uključivala utvrđivanje optimalne mreže ustanova i propisivanje kriterija za upis na nacionalnoj razini. To će omogućiti pravedniji pristup svoj djeci, bez obzira na socio-ekonomski status ili mjesto stanovanja.

Osigurat ćemo niz mjera koje doprinose kvaliteti RPOO-a, uključujući poštivanje pedagoških standarda, poboljšanje uvjeta rada i materijalnih prava odgojitelja te profesionalizaciju ravnateljske pozicije. Osnažit ćemo unutarnje kapacitete ustanova za samovrednovanje i uspostaviti sustav vanjske podrške kako bi se kontinuirano praćenje i poboljšanje kvalitete osigurali na svim razinama. Uspostavit ćemo centre podrške na lokalnoj i regionalnoj razini i kroz njihov će se rad omogućiti rano prepoznavanje potreba djece i pružanje potpore njima i njihovim obiteljima. Kontinuirana edukacija odgojitelja i podrška u provedbi inovativnih projekata ključni su elementi u postizanju visoke kvalitete odgoja i obrazovanja za najmlađe.

Plan za stan

POLAZIŠTA

U Hrvatskoj nedostatak sustavne politike za rješavanje stambenog pitanja dovodi do situacije u kojoj tržištem nekretnina dominira profit, što rezultira neprekidnim rastom cijena nekretnina i nedostatkom prihvatljivih stanova, dok vlasništvo postaje sve veće breme za građane. Rast turizma potiče kratkoročno iznajmljivanje, a ulazak u EU pridonosi povećanju broja inozemnih kupaca nekretnina. Međutim, postojeći model poticanja stanogradnje putem APN-a samo potiče potražnju i kupnju stanova, ne rješavajući istovremeno problem nedostatka ponude. Dodatno, tržište najma karakteriziraju nesigurnost i nedostatak regulacije i institucionalnih ulagača, dok se postpandemijsko razdoblje, inflacija te ulazak u eurozonu dodatno isprepliću s kompleksnošću stanja na tržištu nekretnina. Zbog svega toga nikad nije bio veći nesrazmjer između prosječnih primanja i cijene stanovanja.

Plan za stan

CILJEVI

Cilj stambene politike jest osigurati dostupnost priuštivih stanova radi lakšeg pristupa adekvatnom stanovanju, poticanja veće stambene mobilnosti stanovništva te osiguravanja sigurnosti i zaštite i najmoprimaca i najmodavaca, uz aktivaciju neiskorištene imovine.

Plan za stan

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Kao mjere stambene politike predlažemo osnivanje namjenskog fonda za gradnju i obnovu stanova,

donošenje zakona koji potiču razvoj stambenog sektora, promicanje stambenih zajednica, poticanje javno-privatnog partnerstva u izgradnji stanova te promicanje socijalne uključenosti i mješovitosti u stambenom sektoru, uz revitalizaciju napuštenih objekata.

Definirat ćemo modele stanovanja koji uključuju mlade, deficitarna zanimanja i asistirano stanovanje za starije. Uz to planiramo ulaganja od 1,5 milijardi eura u navedeni program tijekom našeg mandata.

SDP ne bježi ni od poreza na nekretnine, koji bi mogao aktivirati velik broj stanova u urbanim središtima koji se ne koriste (prema procjenama HEP-a samo u Zagrebu oko 50 000 stanova koristi električnu energiju minimalno). Protivimo se oporezivanju doma, odnosno prve nekretnine stanovnika koji imaju prebivalište u Hrvatskoj, a smatramo da bi plaćeni porez na dohodak od najma trebao biti odbitak poreza na nekretnine za sve one koji su legalno iznajmili nekretnine. Porez na nekretnine trebao bi biti formuliran na način da potakne aktivaciju stambenih nekretnina u urbanim središtima te učini povlačenje nekretnina sa stambenog tržišta financijski neatraktivnim. Novoaktivirane nekretnine trebale bi djelovati u smjeru stabilizacije cijena najamnina na stambenom tržištu.

750 EUR prosječne mirovine

POLAZIŠTA

Važno je napomenuti da postojeća formula za usklađenje mirovina dovodi do toga da prosječne mirovine rastu sporije od prosječnih plaća, što sugerira da je smanjenje omjera mirovina i plaća implicitan cilj i rezultat postojećeg sustava. Tako je u posljednjih 8 godina taj omjer pao s oko 42 % na ispod 40 %. Mirovinski sustav u Hrvatskoj suočen je s mnogim izazovima koji ozbiljno ugrožavaju ekonomsku sigurnost umirovljenika, ali i pravednost u društvu. Sustav je ovisan o proračunu države, a nedostatan rast mirovina – u usporedbi s rastom cijena i plaća – kao i visoka stopa inflacije predstavljaju ključne probleme za umirovljenike.

Dodatno, HDZ-ova politika nije uspjela osigurati adekvatno povećanje mirovina, zbog čega hrvatski umirovljenici žive s niskim standardom i rizikom od siromaštva.

Svakako treba spomenuti mirovine iz tzv. 2. stupa, čije ostvarivanje treba puno bolje i kvalitetnije urediti i liberalizirati ostvarivanje prava tako da osiguranicima/korisnicima bude prihvatljivije raspolagati stečenom imovinom.

750 EUR prosječne mirovine

CILJEVI

Cilj SDP-ove politike prema umirovljenicima jest osigurati im dostojanstven život na svim razinama, podići njihov standard i ekonomsku sigurnost te smanjiti nejednakosti u društvu.

Značajnim povećanjem mirovina SDP će osigurati stabilnost, financijsku i socijalnu održivost mirovinskog sustava te omogućiti umirovljenicima da žive bez brige o svakodnevnim financijskim izazovima.

SDP će osigurati da u iduće četiri godine prosječna mirovina ostvarena „radom“ (bez učešća mirovina po posebnim propisima) bude minimalno 50 % prosječne neto plaće u RH umjesto sadašnjih 40-tak posto, s ciljem da se do 2030. godine približimo postotku od 60 %.

50

750 EUR prosječne mirovine

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Povećat ćemo prosječnu mirovinu na više od 750 eura tijekom četverogodišnjeg mandata.

To ćemo postići promjenom formule usklađenja, uvođenjem trajnog dodatka te postupnim povećanjem mirovina za najmanje 10 % u prvoj godini mandata, a potom dodatnih 5 % u svakoj sljedećoj godini. Mjere koje smo osmislili dovest će do povećanja svih mirovina, pri čemu će manje mirovine rasti više, dok će se povećanje najvećih mirovina ograničiti. SDP-ov plan vodi računa o fiskalnoj održivosti te dugoročnoj stabilnosti mirovinskog sustava te osigurava da umirovljenici ne ovise o predizbornim obećanjima, već imaju trajno povećanje mirovina.

Više mjesta u domovima
za starije osobe

POLAZIŠTA

Kvaliteta skrbi za starije građane danas je ozbiljno ugrožena, najviše zbog nedostatka mjesta u domovima za starije osobe, ali i zbog problema nedostatka njegovatelja te medicinskih sestara.

Radno sposobne obitelji suočavaju se s izazovom balansiranja između skrbi za starije članove i održavanja profesionalnih karijera, dok obitelji nižeg socio-ekonomskog statusa često nemaju financijskih mogućnosti za plaćanje skrbi u domovima. Osim toga, financiranje boravka u domovima za starije osobe ostaje nedovoljno u odnosu na rastuće potrebe, dok upravljanje domovima često nailazi na probleme nedostatka kvalificiranog osoblja i kontrolu ilegalnog rada, što dodatno komplicira situaciju i može ugroziti sigurnost korisnika.

Više mjesta u domovima za starije osobe

CILJEVI

Institucionalna skrb mora biti dostupna svakom umirovljeniku u Hrvatskoj, bez obzira na njegovo socijalno i ekonomsko podrijetlo ili mjesto u kojem živi.

To znači osiguravanje osnovnih životnih potreba te uklanjanje financijskih prepreka za njihov smještaj u domove. Ciljevi naše reforme u ovom polju usmjereni su na povećanje pristupa kvalitetnoj socijalnoj skrbi za sve umirovljenike u Hrvatskoj. Do toga ćemo doći uspostavljanjem optimalne mreže domova diljem zemlje kako bismo osigurali dovoljan broj mjesta za naše umirovljenike, kao i eliminacijom financijskih prepreka koje ograničavaju pristup domovima. Također, naša će reforma osigurati uvjete koji doprinose kvalitetnijoj socijalnoj skrbi, uključujući adekvatan broj njegovatelja i medicinskih sestara. Povećat ćemo atraktivnost ovih profesija, i to kroz osiguravanje primjerenih materijalnih i profesionalnih uvjeta te unapređivanje kvalitete rukovođenja domovima. Nadalje, decentralizirat ćemo sustav socijalne skrbi u segmentu domova za starije i nemoćne, što smatramo ključnim korakom za pružanje prilagođene i učinkovite skrbi diljem Hrvatske.

Više mjesta u domovima
za starije osobe

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Svim umirovljenicima omogućit ćemo, bez obzira na visinu njihove mirovine, pristup smještaju u domovima za starije i nemoćne – što smatramo ključnim korakom prema osiguravanju kvalitetne skrbi za starije generacije.

Ovaj ćemo cilj postići kroz aktivnu participaciju iz državnog proračuna kako bi se osiguralo pravednije i ujednačenije financiranje mreže domova diljem Hrvatske. Utvrdit ćemo optimalne mreže domova, propisati kriterije za subvencioniranje smještaja te osigurati poštivanje standarda socijalne skrbi na nacionalnoj razini – što će biti ključni koraci prema osiguravanju adekvatnih uvjeta za smještaj umirovljenika u domove diljem zemlje. Profesionalizacija ravnateljske pozicije također je od vitalne važnosti za unapređenje sustava skrbi za starije. Definiranje odgovarajućeg kompetencijskog standarda, institucionalizacija obrazovanja budućih ravnatelja te postupak licenciranja također su ključne mjere koje ćemo poduzeti kako bismo osigurali efikasno upravljanje domovima. Nadalje, uređenje zemljišno-knjižnog stanja na nekretninama domova čiji je osnivač Republika Hrvatska važan je korak prema osiguravanju stabilnosti i pravne sigurnosti u sektoru skrbi za starije i nemoćne.

Skrbimo za starije i nemoćne

POLAZIŠTA

Mnogi naši stariji sugrađani trpe zanemarivanje, diskriminaciju te zlostavljanje, a zbog zdravstvenog i/ili socijalnog stanja ne mogu osigurati svoja prava. Svatko zaslužuje dostojanstvenu starost!

Centri za socijalnu skrb imaju ograničen nadzor nad pružateljima usluga smještaja te ne obavljaju kontrolu rada pružatelja usluga. Inspekcija resornog ministarstva nadzire ustanove, ali to je nedostatno, što dokazuju i nesreće u domovima za starije. Sadašnji Zakon o socijalnoj skrbi ne osigurava dovoljno kontrola i standard kvalitete usluga, što zahtijeva hitno poboljšanje.

Skrbimo za starije i nemoćne

CILJEVI

Cilj je osigurati adekvatne smještajne kapacitete i dostupne izvaninstitucijske usluge za starije osobe, uz podizanje razine kvalitete života i dostupnosti usluga. Također, važno je zaštititi starije osobe od financijskih prijevara i zlouporaba te osigurati njihovu socijalnu i ekonomsku sigurnost. Treba uvesti obavezno savjetovanje i provjeru zdravstvenog stanja pri sklapanju određenih pravnih poslova, što može pomoći u sprečavanju prevara. Socijalne politike treba usmjeriti na sve starije građane u potrebi za pomoći i podrškom, čime im se osiguravaju dostojanstvena starost i adekvatna skrb.

Skrbimo za starije i nemoćne

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Odmah treba pojačati sustav kontrole i standard kvalitete usluga u domovima za starije osobe.

Socijalna politika treba biti usmjerena na izvaninstitucijske oblike skrbi, što će omogućiti starijima da što duže ostanu u vlastitom domu.

Potrebno je i proširiti prava na pomoć u kući i prilagoditi zakone kako bi bolje odgovarali promjenama društvenih okolnosti. Ojačanje mreže hospicija palijativnim bolesnicima, koji su često osobe starije životne dobi (ali ne nužno), omogućit će adekvatnu skrb koja se ne može pružiti u okviru kućanstva ili domova za starije. Isto tako uvest ćemo sustav pomoći u kući i program poludnevnog boravka u gerontološkim centrima.

Dječji doplatak za sve

POLAZIŠTA

Odgađanje roditeljstva i niska stopa fertiliteta među ključnim su problemima u demografskoj slici RH.

Dječji doplatak za sve

CILJEVI

Poboljšat ćemo demografsku sliku kroz dodatne mjere za mlade obitelji, a posebno za očeve i njihovo uključivanje u obiteljski život. Želimo promijeniti sveukupnu svijest o ulozi roditelja u obitelji.

Doplatak za djecu u RH postat će značajno mjesto u sustavu obiteljskih potpora, kao oblik novčanog primanja za obitelji s djecom koje će ublažiti razlike u životnom standardu u odnosu na obitelji bez djece.

Dječji doplatak za sve

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Povećat ćemo očinski dopust u neprekidnom trajanju, ovisno o broju rođene djece, na 20 radnih dana za jedno dijete i od 25 radnih dana u slučaju rođenja blizanaca, trojki ili istodobnog rođenja više djece.

Potpuno ćemo delimitirati iznos roditeljskih naknada za potrebu isplate dvostrukih novčanih naknada i potpora iz sustava rodiljnih i roditeljskih potpora u slučajevima poroda blizanaca.

Organizirat ćemo i doplatak za djecu kao potporu mladim obiteljima – u obliku demografske mjere za svako dijete – a visina dječjeg doplatka ovisit će o dobi djeteta.

Osigurat ćemo i uključivanje žena na tržište rada, osobito onih žena koje su duže vrijeme bile nezaposlene i izvan tržišta rada – potičući samozapošljavanje kroz projekte financirane iz projekata EU-a.

Sport u školama za sve

POLAZIŠTA

U posljednjih 20 godina puno se priča o problemima, no oni se sustavno zanemaruju i ništa se strateški nije promijenilo: posljednji smo u Europi po broju sati tjelesno-zdravstvene kulture (TZK-a) u osnovnoj školi, a tu su i neadekvatne izvanškolske sportske aktivnosti, do čega dolazi zbog nastave u dvije smjene, kao i zbog oronule i zastarjele sportske infrastrukture u školama i gradovima. U predškolskom odgoju i obrazovanju u Hrvatskoj ne sudjeluju kineziolozi kao stručni djelatnici u redovitom programu. Prema istraživanju Europskog ureda WHO-a u 2018. godini samo se 15 % mladih od 8. do 15. godine te 16 % osoba od 18. do 64. godine u Hrvatskoj bavilo sportom.

Prekomjerna tjelesna masa i debljina uzrokovat će trošak za hrvatsku ekonomiju u iznosu višem od 3 milijarde dolara (što je više od 3 % hrvatskog BDP-a) do 2035. Danas su građani Hrvatske prvaci Europe u pretilosti, dok su nam djeca na vrlo visokom 5. mjestu. Izdvajanja Republike Hrvatske za sport na najnižoj su razini u Europi već godinama, a iznose mizernih 0,11 % BDP-a.

Poticanje mladih na sportske i rekreativne aktivnosti osiguravanjem organizacijskih preduvjeta nakon osnovne škole neophodno je nastaviti i tijekom srednjoškolskog

*i visokoškolskog obrazovanja te
kontinuirano u javnosti podizati
svijest o dobrobiti redovite tjelesne
aktivnosti u očuvanju zdravlja i
kvalitete života.*

Sport u školama za sve

CILJEVI

Promicanje zdravih navika i koristi bavljenja sportom i rekreacijom, i to u svim dobnim skupinama, od vrtića do domova za starije osobe.

Organizacija medijskih kampanja za prevenciju različitih bolesti kroz sportsko-rekreacijske aktivnosti, modernizacija kurikuluma uz snažnije uključivanje TZK-a, edukacija roditelja i djece o važnosti kvalitetne prehrane i bavljenja sportom – sve to u svrhu prevencije pretilosti.

Vježbanje i kretanje trebaju postati životni stil kao u skandinavskim zemljama. Posebno je važno omogućiti klubovima koji rade s mladima besplatno korištenje školskih sportskih dvorana, ali i poboljšati status trenera kroz porezne olakšice za klubove. Treba i osigurati veća sredstva nacionalnim savezima za razvojne programe u animaciji djece da se bave sportom kroz klubove, a državna i klupska prvenstva za mlade moraju biti besplatna (osigurati sredstva kroz HOO).

Sport u školama za sve

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Kako bi sve navedeno bilo realizirano, prije svega je potrebno povećati izdvajanja za sport – i to na prosjek Europske unije od 0,33 BDP-a. To je moguće kroz godišnja povećanja od 8 do 10 %. Nadalje, treba financijski osnažiti klubove koji rade s mladima i omogućiti im profesionaliziranje trenera uz porezne olakšice, kao i besplatno korištenje sportskih dvorana u školama.

Svakom školskom djetetu izvannastavna sportska aktivnost mora biti lako dostupna (bez naknade ili uz minimalnu naknadu ovisno o zahtjevima aktivnosti), a provedba aktivnosti mora biti nediskriminatorna, uključiva i tolerantna, poštujući različitosti i potrebe svakog djeteta.

U suradnji s Ministarstvom znanosti i obrazovanja treba izmijeniti plan i program nastave TZK-a (modernizirati ga) te povećati njegovu relevantnost unutar moderniziranog kurikuluma. Važno je i donijeti

te provesti nacionalni akcijski plan za prevenciju debljine kroz sustavno uključivanje u sport i rekreaciju. Jednako tako, studenti u Republici Hrvatskoj nedovoljno se bave tjelesnom aktivnosti, iako je velika većina svjesna dobrobiti tjelesne aktivnosti za zdravlje i gotovo 95 % njih izjavljuje da bi se uključilo u organizirane programe ako bi im se takve aktivnosti ponudile. Promicanje zdravlja i prevencija bolesti kroz zdravstveno usmjereno tjelesno vježbanje studenata mora predstavljati jedan od prioriteta u radu sa studentima te je potrebno osigurati adekvatnu infrastrukturu i kadrovske kapacitete akademske zajednice za redovitu tjelesnu aktivnost svih studenata.

Umjetnički odgoj i
obrazovanje za sve

POLAZIŠTA

Pozitivan učinak umjetničkog obrazovanja od najranije dobi na razvoj matematičkih i logičkih sposobnosti odavno je uočen.

Nažalost, u našem obrazovnom sustavu programi pjevanja, sviranja, slikanja ili montiranja filmova vrlo često uživaju nedovoljnu institucionalnu podršku – kako u financijskom, tako i u kadrovskom i organizacijskom smislu.

Posljedica toga jest situacija u kojoj je prečesto financiranje dramskih, plesnih, glazbenih, filmskih i sl. aktivnosti organizirano izvan škole, odnosno prepušteno financijskim mogućnostima roditelja, što samo dodatno perpetuira obrazovne, socio-kulturne i ekonomske nejednakosti u društvu.

Umjetnički odgoj i
obrazovanje za sve

CILJEVI

*Umjetničko obrazovanje (u školi
i izvan nje) dostupno svakom djetetu,
neovisno o materijalnom statusu
njegovih roditelja.*

Umjetnički odgoj i
obrazovanje za sve

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Izmjenama nastavnih planova i osiguravanjem materijalnih i kadrovskih resursa osnažiti važnost likovne, glazbene i tehničke kulture unutar kurikuluma, kao i opremljenost nastavnog procesa, a sve

s ciljem da se učenike uvede u svijet aktivnog sviranja, slikanja, snimanja, montiranja i kreativno-umjetničkog izražavanja općenito.

Terensku nastavu razviti za roditelje besplatnim posjetama muzejima, kazalištima itd. Nužno je sustavno poticati rad nastavnika s pjevačkim zborovima, dramskim radionicama ili filmskim sekcijama povezanima sa zajednicom. Školama i roditeljima osigurati sredstva za nabavu muzičkih instrumenata, opreme za novinarski rad i emitiranje školskih i studentskih radija, materijala za likovni izraz itd.

Zapošljavamo osobe
s invaliditetom

POLAZIŠTA

Prema podacima Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom evidentiran je porast zaposlenih osoba s invaliditetom, no to nije nužno pokazatelj stvarnog rasta zapošljavanja, već je dijelom rezultat ažuriranja baze podataka sukladno novom zakonu. Prema informacijama Ureda pravobraniteljice za osobe s invaliditetom stanje provedbe Konvencije o pravima osoba s invaliditetom nije zadovoljavajuće. Osobna asistencija propisana novim zakonom nije dovoljna i ne odgovara stvarnim potrebama osoba s invaliditetom.

Zapošljavamo osobe s invaliditetom

CILJEVI

*Cilj je osigurati ravnopravno
zapošljavanje osoba s invaliditetom
i uključiti ih u društvo i zajednicu kroz
mjere podrške i prilagodbu radnih
mjesta.*

Također, važno je osigurati alternativne oblike smještaja poput organiziranog stanovanja uz podršku, kako bi se osigurali kvalitetna podrška i samostalan život osobama s invaliditetom u njihovoj zajednici. Potrebno je i povećati broj sati osobne asistencije sukladno individualnim potrebama, a radi poticanja neovisnog življenja osoba s invaliditetom, te izgraditi programe organiziranog stanovanja uz podršku i poludnevni boravaka.

Zapošljavamo osobe
s invaliditetom

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

*Omogućiti zaposlenim osobama
s invaliditetom rad na pola radnog
vremena uz plaću za puno radno
vrijeme, što bi doprinijelo njihovoj
ravnopravnosti na tržištu rada.*

Također, potrebno je zakonom definirati radne asistente
te razviti politiku zapošljavanja koja će olakšati
prilagodbu radnih mjesta i potaknuti poslodavce da
zapošljavaju osobe s invaliditetom.

Pojačana briga o žrtvama nasilja

POLAZIŠTA

Borba protiv nasilja suočava se s brojnim izazovima. Ti problemi uključuju podcjenjivanje ozbiljnosti nasilja, stigmatu koja sprečava žrtve da potraže pomoć, nedostatak svijesti o nasilju te teškoće u prijavi i procesuiranju počinitelja. Nadalje, nedostatak resursa i podrške, kulturni i socijalni čimbenici te izazovi u prevenciji dodatno otežavaju borbu protiv ovih oblika nasilja. Rješavanje ovih problema zahtijeva multidisciplinarni pristup, suradnju različitih sektora društva i kontinuirano podizanje svijesti o štetnim učincima nasilja te promicanje kulture nenasilja.

Pojačana briga o žrtvama nasilja

CILJEVI

Cilj borbe protiv nasilja jest pružiti žrtvama što bolju uslugu i podršku, istovremeno aktivno radeći na prevenciji nasilja na nacionalnoj razini.

To uključuje osiguravanje kvalitetnih usluga savjetovanja, medicinske pomoći, pravne podrške i sigurnih skloništa za žrtve kako bi im se pružile potrebne podrška i zaštita. Paralelno s tim ključan fokus treba biti na provođenju preventivnih programa i inicijativa usmjerenih na podizanje svijesti, na obrazovanju o nasilju te promicanju ravnopravnih i nenasilnih odnosa u društvu. Ova kombinacija pristupa omogućava sveobuhvatan odgovor na problem nasilja s ciljem stvaranja sigurnijeg i poštovanjem ispunjenog okruženja za sve građane.

Pojačana briga o žrtvama nasilja

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Kako bi se ublažile negativne posljedice nasilja, važno je žrtvama pružati razne oblike stručne podrške kroz mjere zaštite i suradnju nadležnih tijela.

To uključuje pružanje emocionalne podrške putem savjetovanja i terapije, medicinsku pomoć za ozljede, pravnu podršku za procesuiranje počinitelja, sigurnosne mjere kao što su skloništa za žrtve nasilja, financijsku pomoć za ekonomske teškoće koje su možda nastale uslijed nasilja, obrazovne programe kako bi se osnažile žrtve i educirala javnost o prevenciji nasilja te uključivanje ostalih relevantnih institucija poput socijalnih službi, policijskih agencija i organizacija civilnog društva kako bi se osigurala sveobuhvatna podrška i zaštita žrtava. Osim toga, važni su kontinuirano praćenje i evaluacija provedenih mjera kako bi se osigurala njihova učinkovitost i prilagodba potrebama žrtava nasilja.

Briga za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi

POLAZIŠTA

Broj djece bez odgovarajuće roditeljske skrbi na smještaju značajno je porastao, s 2795 djece u 2015. godini na 4439 djece u 2020. godini. Postojeći smještajni kapaciteti prepuni su, a proces deinstitutionalizacije domova započeo je 2013. godine s ciljem smanjenja smještajnih kapaciteta državnih domova i razvoja udomiteljstva te obiteljskih domova.

Briga za djecu bez odgovarajuće
roditeljske skrbi

CILJEVI

*Cilj je osigurati adekvatan smještaj
za svu djecu bez odgovarajuće
roditeljske skrbi te unaprijediti proces
posvojenja, posebno djece starije
dobi.*

Briga za djecu bez odgovarajuće
roditeljske skrbi

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Naglašava se potreba za analizom sudskih odluka o povjeravanju djece, posebno onih koje odbijaju prijedloge o lišavanju roditeljske skrbi, kako bi se osiguralo djelovanje u najboljem interesu djeteta. Također, treba ulagati u promociju udomiteljstva na lokalnoj razini radi povećanja broja udomiteljskih obitelji.

*Važno je osigurati podršku
udomiteljima i stručnjacima koji rade
s djecom kako bi se osigurale njihove
dobrobit i sigurnost.*

Istospolni parovi bit će izjednačeni u svim svojim pravima usvajanja i udomljavanja djece s bračnim i izvanbračnim parovima.

*Potrebno je jačati mehanizme zaštite
prava djece i osigurati pravovremeno
i adekvatno reagiranje u situacijama
kršenja tih prava.*

Domovinski rat

POLAZIŠTA

Svjedoci smo katastrofalnih rezultata u rješavanju sudbine osoba nestalih u Domovinskom ratu.

SDP smatra da svaka žrtva ima pravo na dostojanstven pokop, a članovi njihovih obitelji na mjesto na kojem joj mogu zapaliti svijeću.

Domovinski rat

CILJEVI

Prebaciti težište s političkog na humanitarno pitanje. SDP smatra da svaka žrtva ima pravo na istinu. Saznanje o sudbini svake žrtve civilizacijski je doseg koji će SDP ispuniti.

Domovinski rat

**MJERE KOJE
PREDLAŽEMO**

Kad pobijedimo na izborima, vratit ćemo sustav i ljude koji su profesionalni i koji su – bez obzira na nacionalnost žrtava – dolazili do spoznaja o njihovoj sudbini.

U bilateralnim susretima sa susjednim državama isticat ćemo da je naš prioritet rješavanje pitanja sudbine nestalih osoba u Domovinskom ratu.

To je od velike važnosti za normalizaciju međudržavnih odnosa i stvaranje preduvjeta za poboljšanje suradnje na drugim područjima.

Skrb o ratnim veteranima

POLAZIŠTA

Kao i u svim područjima koja se tiču statusa i uključivanja ratnih veterana u društvo, tako i u području zdravstva HDZ provodi politiku improvizacije i manipulacije. Ratni veterani bez HDZ-ove stranačke iskaznice nemaju odgovarajuću podršku vlasti. Za HDZ ratni veterani samo su biračka mašinerija. HDZ-ova politika dovodi do pasiviziranja, izolacije i getoizacije veterana nakon odlaska u mirovinu.

Osim toga, HDZ inzistira na političkoj lojalnosti udruga; financira samo one koje su im politički podobne, dok ostale udruge nemaju šanse.

Skrb o ratnim veteranima

CILJEVI

Pomno ćemo planirati i pošteno riješiti veteranske probleme, a inzistirat ćemo i na njihovu uključivanju u društvo.

Svim udrugama pristupat ćemo jednako – isključivo prema načelima političke i financijske transparentnosti.

Skrb o ratnim veteranima

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

SDP je stranka koja razumije dob veterana i činjenicu da se velik dio njih u skoroj budućnosti više neće moći brinuti o sebi.

Potrebno je pokazati senzibilitet i otvoriti dovoljan broj veteranskih centara.

Oni će biti ravnomjerno raspoređeni po županijama i to u dogovoru sa strukom, kao i regionalnom i lokalnom samoupravom te predstavnicima veteranskih udruga. Veteranski centri nudit će smještaj, njegu, prehranu i brigu o zdravlju za osobe koje se ne mogu samostalno skrbiti o sebi.

Zadržimo mlade u Hrvatskoj

POLAZIŠTA

Godine HDZ-ove vladavine pretvorile su mlade u građane drugog reda, koji su na svim osnovama potpuno isključeni iz društva.

Nepostojanje politike razvoja sektora s bolje plaćenim radnim mjestima te izostanak suvisle stambene politike rezultirali su time da mladi do 34. godine života ostaju u roditeljskom domu, po čemu smo najgori u Europskoj uniji.

Troškovi studiranja porasli su za 37 %, a država ne nudi adekvatna rješenja u pogledu smještaja, prehrane i regulacije studentskog rada. Samo prošle godine 3000 studenata u Zagrebu i 1000 studenata u Splitu nije primljeno u studentske domove.

Zdravstveni je sustav u kolapsu, preko 50 000 mladih ima problem s mentalnim zdravljem, a na kontrolni pregled kod dječjeg i adolescentnog psihijatra čeka se 169 dana.

Izostaje jasna vizija razvoja sektora mladih te ga se ciljano nastoji zarobiti, čemu svjedoči činjenica da je izmjenama Zakona o savjetima mladih omogućeno da tri četvrtine nacionalnog savjeta mladih čine članovi Mladeži HDZ-a.

Kultura i slobodno vrijeme mladih potpuno su zanemarena područja, posebno u ruralnim sredinama, te su mladi isključeni iz kreiranja sadržaja. Istraživanja govore da je tek petina mladih barem jednom bila u nekoj vrsti društvenog centra, kluba ili udruge mladih.

HDZ uporno izbjegava napraviti suštinsku reformu obrazovnog sustava, posebice u pogledu uvođenja građanskog odgoja i obrazovanja kao zasebnog predmeta, zbog čega imamo katastrofalne građanske kompetencije među mladima.

Zadržimo mlade u Hrvatskoj

CILJEVI

Temeljni cilj naših politika za mlade jest stvaranje društva koje se temelji na ravnopravnom položaju mladih, na jednakosti šansi, socijalnoj pravdi i inkluziji socijalno marginaliziranih skupina. Polazišna je osnova kreirati sveobuhvatnu nacionalnu politiku za mlade, čija će provedba dovesti do shvaćanja mladih kao primarno trenutnog pitanja, a potom i pitanja budućnosti.

Nacionalna politika za mlade, sadržana u novom, kvalitetnijem i preciznijem Nacionalnom programu za mlade, bit će međusektorska te će obuhvatiti različita područja

– od stanovanja, studentskog standarda, obrazovanja, zdravlja, rada i zapošljavanja, slobodnog vremena, ljudskih prava, socijalne inkluzije, ekološke i digitalne transformacije do participacije mladih.

Zadržimo mlade u Hrvatskoj

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Kroz novu poreznu reformu, ciljane ulaganja u podrazvijene regije i razvijanje sustava inovacija poticati ćemo otvaranje novih, kvalitetnijih i bolje plaćenih radnih mjesta za mlade. SDP putem „Plana za stan“ planira osigurati mladim ljudima priuštivo stanovanje kroz različite modele, poput dugoročnog najma i prodaje društveno priuštivih stanova.

Formirat ćemo poseban fond za gradnju i obnovu stanova, kojim ćemo izgraditi 15 000 stanova u šest godina.

Povećat ćemo kapacitete studentskog smještaja kroz dogradnju postojećih i izgradnju novih studentskih domova kako bismo postigli europski prosjek od 20 % studenata smještenih u studentske domove.

Uvest ćemo novu regulaciju studentskog rada kroz povećanje godišnjih limita zarade i osnaživanje studentskih radničkih prava.

Korigirat ćemo broj, opseg i visinu studentskih stipendija s ciljem osnaživanja i poticanja visokoškolske naobrazbe.

Prilagodit ćemo zdravstveni sustav na način da bude pristupačan i otvoren mladim ljudima kroz veća ulaganja u smanjenja liste čekanja te javno-zdravstvene projekte i aktivnosti.

Pokrenut ćemo ozbiljnu i sveobuhvatnu obrazovnu reformu i staviti snažniji naglasak na podizanje važnosti građanskog odgoja i obrazovanja, odnosno snažnijeg inkorporiranja tema iz spolnog i zdravstvenog odgoja u školski kurikulum.

Zaposlit ćemo stručno psihološko/psihijatrijsko osoblje u sve domove zdravlja, škole i fakultete u Hrvatskoj, povećat ćemo broj specijalizacija za dječju i adolescentu psihijatriju, formirati mobilne timove stručnog osoblja, povećati dostupnost psihijatrijskih odjela/bolnica za djecu i mladež te uvesti koncept emocionalne pismenosti u škole.

Definirat ćemo sektor mladih kroz novi Zakon o mladima te donijeti dugoročnu viziju razvoja sektora mladih. Uložiti ćemo u osiguravanje uvjeta za provođenje izvannastavnih aktivnosti s ciljem izjednačavanja nejednakosti te staviti naglasak na participativnost i dostupnost sadržaja, posebno za mlade u ruralnim sredinama.

Učinit ćemo kulturni sadržaj dostupnijim mladima kroz besplatan

*pristup kulturnim ustanovama i
godišnje financijske potpore za
kulturne aktivnosti i sadržaje.*

Stavit ćemo snažniji naglasak na digitalizaciju javnih usluga i alata koje mladi učestalo koriste, posebno u obrazovanom sektoru, te poticati razvijanje adekvatne digitalne infrastrukture, uključujući 5G mrežu. Usmjerit ćemo značajnija sredstva u svrhu ubrzanja zelene tranzicije s naglaskom na razvoj održive mobilnosti među mladima, korištenje obnovljivih izvora energije, suzbijanje energetske siromaštva i decentralizaciju energije.

GOSPO DARSTVO

Štitimo vaš novčanik od inflacije	91
Stvaramo dobro plaćene poslove u Hrvatskoj	95
Rast za panonsku i brdsko-planinsku Hrvatsku	100
Održiv turizam u službi lokalnih zajednica	103
Kvalitetniji život za poljoprivrednike	107
Veća ulaganja za nerazvijena područja	110
Podržavamo domaću proizvodnju hrane	115
Energetska tranzicija i rast gospodarstva	119
Upravljanje otpadom i kružno gospodarstvo	124
Beskamatni krediti umjesto visokih režija	131
Upravljamo prirodnim resursima	134
Sigurniji i stabilniji položaj radnika	138
Održiva i provediva politika migracija	142
Digitalna tranzicija	145
Zeleni promet i interoperabilnost	149

Štitimo vaš novčanik od inflacije

POLAZIŠTA

U SDP-u smo svjesni snažnog pada životnog standarda hrvatskih radnika i umirovljenika.

Kriza je uzrokovana rastom cijena energenata, hrane i čitavog niza proizvoda i usluga. Inflatorni šok koji je iz inozemstva – zbog pogrešnih političkih odluka – pušten u domaći gospodarski sustav rezultirao je rastom cijena koje mirovine i prosječne plaće nisu pratile. Pritom je vlada Republike Hrvatske iskoristila navedeno puštanje uvezene inflacije kako bi napunila proračun i postigla rekordno smanjenje zaduženosti države.

Veliki poduzetnici iskoristili su situaciju rasta uvoznih cijena kako bi dodatno povećali svoje marže, pa je paralelno s padom kupovne moći plaća i mirovina došlo i do snažnog porasta profita u Hrvatskoj, odnosno do pojave tzv. inflacije pohlepe.

Ovakva snažna i evidentna redistribucija realnog dohotka od radnika i umirovljenika prema proračunu i velikim poduzetnicima nije samo posljedica trenutne krize uzrokovane inflatornim udarom, nego je dugoročno obilježje razvoja hrvatskog gospodarstva, odnosno rentijerske inačice implementacije neoliberalnog gospodarskog modela.

Štitimo vaš novčanik od inflacije

CILJEVI

SDP želi gospodarski sustav u kojem poduzetnici na pravedniji način dijele svoju zaradu sa svojim radnicima, u kojem radnici i umirovljenici dobivaju dio novostvorene vrijednosti koji im pripada te u kojem se dokida redistribucija novostvorene vrijednosti od umirovljenika i loše plaćenih radnika isključivo prema odabranim i povlaštenim društvenim i ekonomskim skupinama.

Štitimo vaš novčanik od inflacije

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Reforma sustava poreza na dobit s ciljem poticanja razvoja onih sektora koji više investiraju, stvaraju veću dodanu vrijednost i isplaćuju veće plaće svojim radnicima.

Budući da je prostor za povećanje plaća izmjenama poreza na dohodak postao sužen te u pravilu honorira visoke plaće malog broja ljudi, izmjenama u sustavu poreza na dobit osigurat ćemo daleko niže stope za one poduzetnike koji isplaćuju veće plaće, povećavaju investicije i stvaraju dodanu vrijednost (umanjenje u odnosu na sadašnjih 18 % više stope).

Isto tako, uvest ćemo ciljani porez na ekstraprofit, pogotovo u onim sektorima koji su besramno iskoristili inflaciju (veliki trgovci, banke, utjerivači), kako bi ih se prisilio da ili korigiraju marže i način poslovanja ili da se prikupljeni novac od poreza na ekstraprofit iskoristi za pomoć najsiromašnijima.

Svjesni smo važnosti ravnoteže i pravičnosti sustava plaća u javnom sektoru. Sukladno tome zalažemo se

i za uspostavljanje pravednog sustava plaća – koji će radnicima osigurati zasluženu nagradu za trud i stručnost.

Predano ćemo raditi na sustavu plaća koji će omogućiti zadržavanje stručnjaka u obrazovanju, zdravstvu, socijali i ostalim dijelovima javnog sektora.

Ljudi će prestati odlaziti iz zemlje ako su plaće adekvatne i ako javni sektor funkcionira.

Nužno je zaštititi građane od inflacije pohlepe i zato treba osnažiti regulatorne agencije. Rješavanje problema inflacije pohlepe, odnosno rasta cijena potaknutog pretjeranim profitiranjem korporacija, zahtijeva snažniju ulogu agencija za suzbijanje kartela kako bi se osigurale poštena konkurencija i zaštita potrošača.

Stvaramo dobro plaćene poslove
u Hrvatskoj

POLAZIŠTA

Trenutni gospodarski model primarno se oslanja na unutarnje faktore kao što su osobna potrošnja i investicije iz fondova EU-a preko javnog sektora. Takav pristup, iako može osigurati privremeni rast, nije održiv na dugi rok.

Pad industrijske proizvodnje i robnog izvoza jasan je signal da moramo jačati međunarodnu komponentu našeg gospodarstva. Bez snažnog izvoza roba i usluga ne možemo ostvariti održiv rast. Stoga je nužno poduzeti konkretne korake prema jačanju konkurentnosti i produktivnosti.

Dodatno, suočavamo se s izazovom smanjenja sredstava iz fondova EU-a u srednjem i dugom roku. To zahtijeva temeljitu reevaluaciju naše strategije i pristupa prema gospodarskom razvoju. Više se ne možemo oslanjati isključivo na javni sektor kako bismo pokretali gospodarski rast.

Rentijerska inačica neoliberalnog modela rasta rezultirala je tridesetogodišnjim gospodarskim zaostajanjem Hrvatske.

Zbog toga je Hrvatska – od zemlje s jednom od najvećih prosječnih plaća – došla na začelje EU-a po kupovnoj moći prosječnih plaća građana.

Ključni uzroci ekonomskog zaostajanja svakako su vezani uz tehnološku stagnaciju gospodarstva, gubitak radnih mjesta te arhaičnu strukturu investicija koja ne generira rast u sektorima koji mogu stvoriti kvalitetna i dobro plaćena radna mjesta, odnosno zadržati ili privući obrazovanu radnu snagu u domaćem gospodarstvu. Svjedoci smo da velik broj građana ulaže u nekretnine za iznajmljivanje, a neki ih drže praznima kroz jako dugo razdoblje iako vlasništvo nekretnine nije besplatno (režije, porezi itd.) te na taj način rade poremećaje na tržištu rada i čine stanovanje sve nedostupnijim prosječnom građaninu.

Stvaramo dobro plaćene poslove u Hrvatskoj

CILJEVI

Naša je vizija moderno i brzorastuće gospodarstvo koje sustiže razvijena zapadnoeuropska gospodarstva po razini plaća, mirovina i životnom standardu općenito. Gospodarstvo u kojem struktura i kvaliteta radnih mjesta jamče visok životni standard prosječnom građaninu.

Zalažemo se za intenzivno poticanje privatnih investicija, posebno u sektorima koji donose veću dodanu vrijednost i stvaraju visokokvalitetna radna mjesta.

Nova tehnologija i inovacije moraju biti ključni pokretači našeg gospodarskog razvoja.

Stvaramo dobro plaćene poslove
u Hrvatskoj

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Za brži razvoj gospodarstva treba usmjeriti napore svih dionika i investirati resurse u izgradnju gospodarstva koje će se temeljiti na znanju i koje će poticati kreativnost i inovacije na svim razinama društva.

Usmjeravanje kapaciteta u područja znanja i investicija rezultirat će društveno-gospodarskim razvojem i transformacijom gospodarstva kroz učinkovite aktivnosti istraživanja, razvoja i inovacija.

SDP se zalaže za poticanje istraživanja i razvoja (R&D) u javnom i privatnom sektoru putem poticaja, subvencija i financiranja istraživačkih projekata, što će dovesti do inovacija i tehnološkog napretka.

Podržavamo i investiranje u obrazovanje i razvoj vještina radi poboljšanja produktivnosti radne snage, kao i poboljšanje infrastrukture radi smanjenja proizvodnih troškova i poticanja trgovine. Ulaganja u usvajanje tehnologije i stvaranje inovacijskih klastera te jačanje institucija ključni su za poticanje poduzetništva, rast malih i srednjih poduzeća te integraciju u globalne lance vrijednosti, čime se potiču rast produktivnosti i inovacije.

Zalažemo se za smanjenje bankocentričnosti financijskog sustava i uklanjanje barijera (npr. pojednostavljenje predaje poreznih prijava) za ulaganja građana i poslovne zajednice prilikom financiranja investicija. Od sudjelovanja malih i srednjih poduzetnika u propulzivnim granama gospodarstva, preko uključivanja što većeg broja dionika u financiranje velikih privatnih i javnih poduzeća, financiranje razvoja sektora dugoročnog najma stanova, pa sve do uloge mirovinskih, investicijskih i osiguravajućih društava, stambenih fondova pa i javnih poduzeća u produbljivanju novčanog tržišta kao popularne alternative ulaganjima u nekretnine.

Rast za panonsku i brdsko-
planinsku Hrvatsku

POLAZIŠTA

Činjenica je da je u panonskoj Hrvatskoj, središnjim (brdsko-planinskim) dijelovima Hrvatske, Kordunu i Baniji ekonomski rast u dobroj mjeri izostao tijekom posljednjih desetljeća. Izostanak ekonomskog razvoja, kao i posljedičan manjak kvalitetnih radnih mjesta, rezultirali su masovnim iseljavanjem, a narušena društvena kohezija dovela je do jačanja populizma i ekstremizama.

100

Rast za panonsku i brdsko-planinsku Hrvatsku

CILJEVI

Naš je cilj ekonomski i društveni napredak koji uključuje sve dijelove Hrvatske i u kojem svi građani imaju približno jednake ekonomske i društvene uvjete za napredak.

Rast za panonsku i brdsko-planinsku Hrvatsku

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Za stvaranje poticajnog okruženja za poduzetništvo i industrijski razvoj nužno je izgraditi modernu infrastrukturu, olakšati postupke izdavanja dozvola te iskoristiti industrijsku tradiciju i baštinu regije kao privlačnu karakteristiku za investitore.

Treba podržati lokalne umjetnike i obrtnike, investirati u digitalnu i energetska infrastrukturu te minimizirati birokraciju kroz poslovno prijateljsko regulativno okruženje, što će dodatno doprinijeti razvoju regija. Za ekonomski razvoj panonskih i gorskih područja Hrvatske ključno je ponuditi porezne olakšice ili poticaje za privlačenje investicija. Treba i ulagati u obrazovne programe koji će razviti kvalificiranu radnu snagu u suradnji s lokalnim obrazovnim institucijama i školama za strukovno obrazovanje te poticati programe obuke na radnom mjestu u suradnji s lokalnim poduzećima. Ključna je i implementacija politika razvoja radne snage, što će potaknuti tvrtke da zapošljavaju i obučavaju lokalni kadar.

Održiv turizam u službi lokalnih zajednica

POLAZIŠTA

Turizam je najvažnija hrvatska industrija s udjelom većim od 20 % BDP-a Hrvatske. Turistička djelatnost zapošljava oko 110 000 djelatnika (preko 10 % zaposlenih u Hrvatskoj), a indirektno je za turizam vezano svako treće radno mjesto. Turizam je djelatnost koja ostvaruje multiplikativni učinak na čitav niz područja (sektora) te predstavlja generator razvoja hrvatskog gospodarstva, prvenstveno građevinarstva, poljoprivrede, malog i srednjeg poduzetništva te proizvodnje opreme. Tri glavna problema turizma u Hrvatskoj dugoročno su visoka sezonalnost, prekomjerna apartmanizacija i manjak radne snage.

Temeljno je pitanje turizma hoćemo li krenuti prema razvoju turističkih destinacija kao lokalno utemeljenih, održivih sustava. Ako gledamo isključivo indeks turističke razvijenosti, u kojem su u obzir uzete jedino velike brojke dolazaka i noćenja, bez da ga stavimo u kontekst da se te brojke ostvaruju u kratkom periodu glavne sezone, i ako u obzir uzmemo potrebe za održivosti određenog prostora i ljudi koji na tom prostoru žive, onda će upravo županije, gradovi i općine koji imaju najveći broj noćenja, najveći broj dolazaka, najveći broj posjetitelja po stanovniku biti potpuno pogrešno svrstane u kategoriju kao „najrazvijenije“, iako u stvarnosti imaju najveće probleme s održivošću, a njihovo lokalno stanovništvo najnezadovoljnije je problemima koje te velike brojke nose i koje u špici sezone donose velike probleme za lokalnu infrastrukturu.

Održiv turizam u službi lokalnih zajednica

CILJEVI

Cilj SDP-ove politike kvalitetno je i održivo upravljanje turizmom uz decentralizaciju odgovornosti između države, turističkih zajednica, županija, gradova i općina.

Cilj je povećati kvalitetu turističkog proizvoda i doprinos turizma hrvatskom gospodarstvu putem decentralizacije vođenja turističke politike s državne na lokalnu razinu, odnosno davanja većih ovlasti županijama, gradovima i općinama, ali i preuzimanja tereta veće razine odgovornosti s njihove strane.

Samim time suvremeno upravljanje turističkom destinacijom uključuje svojevrsno partnerstvo javnih i privatnih aktera, a sve s ciljem sprečavanja daljnje prekomjerne apartmanizacije, suzbijanja sive ekonomije, devastacije prostora, opterećenja infrastrukture, zaštite lokalnog stanovništva i povećanja vrijednosti turizma za gospodarstvo hrvatske.

Održiv turizam u službi lokalnih zajednica

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Ključno je zaštititi naše građane i lokalno stanovništvo kroz izmjene trenutne zakonske regulative.

Osnovna mjera koju ćemo provesti s ciljem sprečavanja daljnje apartmanizacije i opterećivanja prostora jest definiranje pojma „domaćinstva“ u Hrvatskoj na način da „domaćini“ mogu biti samo fizičke osobe, građani, rezidenti – bez obzira na državljanstvo, ali moraju imati svoju adresu domaćinstva u županiji u kojoj obavljaju turističku djelatnost.

Svi ostali moći će iznajmljivati svoje kapacitete, ali kao „ostali ugostiteljski objekti za smještaj – ugostitelji“ – znači svi oni koji se u Hrvatskoj samo povremeno bave biznisom moći će u skladu s propisima o poslovnom nastanu registrirati za to obrt ili tvrtku i morat će plaćati sva davanja prema pravilima o poslovnom nastanu, a ne kao do sada mali iznos poreznog paušala. Jedino građani čije je „domaćinstvo“ adresa u Hrvatskoj trebali bi imati privilegij paušalnih poreza. Uvest ćemo i jasan zakonski okvir i poreznu regulativu za cjelokupan nekomercijalni smještaj, koji je siva zona u hrvatskom turizmu i nad kojim nema nikakve kontrole, a osobito buja i opterećuje destinacije u sezoni te pod krinkom kategorije smještaja

koja bi trebala služiti za odmor obitelji i prijatelja vlasnika kuća za odmor ili apartmana služi za ilegalno iznajmljivanje.

Stat ćemo na kraj tomu da jedni iznajmljivači posluju legalno, plaćaju sva davanja, ulažu, a drugi pod krinkom nekomercijalnog smještaja iznajmljuju kapacitete ilegalno.

Problematiku sezonalnosti turizma riješit ćemo kroz poticanje diverzifikacije turističke ponude: razvoj novih proizvoda i usluga koji su prilagođeni različitim segmentima tržišta, interesima i potrebama turista, kao što su kulturni, sportski, zdravstveni, ruralni turizam te razvoj cjelogodišnjeg turizma kroz ulaganje u turističku infrastrukturu i atrakcije koje su dostupne i privlačne tijekom cijele godine. Povećanje kvalitete turističkog proizvoda provest ćemo poticanjem razvoja smještaja više kvalitete koji može primati goste cijelu godinu te poticanjem razvoja proizvoda veće dodane vrijednosti.

Kvalitetniji život za poljoprivrednike

POLAZIŠTA

Događa se ubrzana depopulacija ruralnih područja, što dokazuje i posljednji popis stanovništva iz 2021., prema kojem se ukupan broj stanovnika od 2011. smanjio za gotovo 10 %. Broj sela bez ijednog stanovnika neupitno raste i potrebno je učiniti sve da se nestajanje sela zaustavi.

Poljoprivreda zaslužuje jednake uvjete kao i ostale gospodarske grane, a proizvođači jednak tretman kao i ostala zanimanja.

Nažalost, rizik od siromaštva u ruralnim sredinama još je uvijek za 25 % veći nego u ostalim područjima Hrvatske. Dodatno, prosječni dohodak u poljoprivredi puno je niži od dohotka u gospodarstvu, a značajno zaostaje i za dohotkom u EU-u. Mladi poljoprivrednici – koji vode manja poljoprivredna gospodarstva na kojima ne rade u punom radnom vremenu – nemaju dostatan pristup financiranju zbog nedostatka vlasništva te nedovoljnog kolaterala ili jamstava. Prioritet kod ruralnog razvoja moraju biti ulaganja u proizvodnju i preradu, što će dovesti do otvaranja novih radnih mjesta i razvoja gospodarstva u ruralnim područjima.

Udio poljoprivrede u proizvodnji ukupne energije iz obnovljivih izvora u RH vrlo je nizak i znatno ispod prosjeka za EU-27. Neophodna su ulaganja u javnu infrastrukturu u ruralnim područjima, ali treba postaviti jasne kriterije korištenja kako se ne bi realizirali projekti koji kasnije nisu održivi.

Kvalitetniji život za poljoprivrednike

CILJEVI

Poticanje razvoja gospodarstva obuhvaća širenje djelatnosti s nepoljoprivrednim aspektima te stvaranje boljeg poslovnog okruženja, posebice za mlade poljoprivrednike.

Kružno biogospodarstvo, održivo šumarstvo i plavo gospodarstvo također moraju biti u fokusu te je potrebno jačati njihov razvoj. Treba nam i bolje upravljanje vodnim resursima.

SDP-ov je cilj ubrzanje razvoja lokalnih zajednica kroz pametna sela i podršku udrugama te jačanje svijesti o vezi hrane i zdravlja, uključujući promicanje zdrave prehrane i borbu protiv bacanja hrane.

Kvalitetniji život za poljoprivrednike

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Za podršku mladim poljoprivrednicima planiramo dodatno bodovati njihove projekte te osigurati olakšice pri kupnji zemljišta. Također, potaknut ćemo diverzifikaciju poslovanja, pružajući vodiče za razvoj novih djelatnosti. U segmentu razvoja gospodarstva fokusirat ćemo se na kružno biogospodarstvo, održivo šumarstvo te plavo gospodarstvo, uz jačanje svijesti i edukaciju dionika.

Ubrzanje razvoja lokalnih zajednica bit će ostvareno kroz podršku inicijativama poput „pametnih sela“, s naglaskom na jačanje uloge žena u ruralnim područjima i skrbi za ranjive skupine.

Kroz promociju sigurne hrane borit ćemo se protiv prijevara, poticati doniranje hrane, dok će se istovremeno provoditi mjere za zaštitu domaćih proizvođača i poboljšanje dobrobiti životinja.

Veća ulaganja za
nerazvijena područja

POLAZIŠTA

Indeks razvijenosti utječe na visinu financijskih sredstava na koja jedinice lokalne samouprave (ovisno o tome u koju su skupinu razvijenosti razvrstane) mogu aplicirati prilikom javljanja na natječaje za sufinanciranje fizičkih osoba, OPG-ova, poduzetnika itd. Indeks razvijenosti fokusira se na ekonomske i demografske pokazatelje, koji jesu važni, ali ne uzimaju u obzir sve aspekte koji su isto tako bitni za lokalne samouprave i u njihovoj su izravnoj nadležnosti, poput izgrađenosti komunalne i društvene infrastrukture, koja je ključna za kvalitetu života u lokalnim zajednicama. Lokalna samouprava suočava se s izazovima koji nisu adekvatno adresirani kroz trenutne pokazatelje hrvatskog indeksa razvijenosti. Isti pokazatelji i izračun vrše se za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu (NUTS-3), što je s obzirom na različite ovlasti potrebno preispitati.

*Indeks razvijenosti objavljen u
2024. matematički je pogrešan.*

Ispravljanjem te pogreške više od 270 jedinica lokalne samouprave promijenit će status, odnosno pripadnost skupini razvijenosti, a čak će 70 jedinica iz skupine iznadprosječno razvijenih prijeći u potpomognuta područja, zbog čega će imati priliku razvojnu pomoć koristiti u puno većoj mjeri nego što je to trenutno.

110

Osim indeksa razvijenosti na mogućnosti jedinica lokalne samouprave i naselja djeluje i status brdsko-planinska područja (BPP). U smislu zakona brdsko-planinska područja jedinice su lokalne samouprave od interesa i pod posebnom zaštitom Republike Hrvatske radi poticanja demografske obnove, naseljavanja i stvaranja pretpostavki da se prirodni i drugi gospodarski resursi što kvalitetnije koriste za gospodarski razvoj tih područja i Republike Hrvatske u cjelini, uz očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti.

Pod brdsko-planinskim područjima razumijevaju se područja čija nadmorska visina, nagib, vertikalna raščlanjenost terena te njima uvjetovane pedološke, klimatske i druge prirodne osobitosti predstavljaju otežane uvjete za život i rad stanovnika, a zakonom je propisano da se status pripadnosti brdsko-planinskim područjima utvrđuje na razini jedinica lokalne samouprave, odnosno taj status u Republici Hrvatskoj mogu imati pojedine općine ili gradovi na temelju primjene multikriterijalne metode odabira u kojoj se boduju geomorfološki, klimatski, demografski i infrastrukturni kriteriji.

U praksi se pokazalo da je zakonom stvorena situacija da se pojedina naselja koja nesumnjivo zadovoljavaju kriterije da budu proglašena brdsko-planinskim područjem ne mogu svrstati u brdsko-planinsko područje

isključivo jer se pretežiti dio ukupne površine određenog grada ili općine kojima pripadaju ta naselja nalazi u ravničarskom dijelu.

Na taj način velik broj brdsko-planinskih naselja ostao je zakinut i diskriminiran zbog toga što cjelovita područja njihovih općina ili gradova ne ulaze u obuhvat BPP-a. Konkretno, u obuhvat BPP područja ušlo je 85 jedinica lokalne samouprave, dok postoji barem dvostruko više gradova i općina koji u svojem sastavu imaju naselja koja po svim karakteristikama spadaju u brdska ili planinska područja. Utvrđivanje JLS-ova koji su dobili status BPP-a određeno je uredbom Vlade RH na netransparentan način.

Zakon je neambiciozan, bez konkretnih mjera, bez plana kako zadržati stanovništvo na BPP-u – a po okvirnim procjenama radi se o oko 300 000 ljudi.

Veća ulaganja za
nerazvijena područja

CILJEVI

Uspostaviti točnije i realnije slike razvijenosti pojedinih općina i gradova kako bi se istima omogućila dodatna sredstva EU-a i time osigurao ravnomjerniji razvoj cijele RH, a posebice ruralnog područja s ciljem zadržavanja stanovništva.

Napraviti novu metodologiju izračuna indeksa razvijenosti i metodologiju određivanja statusa brdsko-planinskih područja s ciljem da se sredstva predviđena regionalnom razvoju usmjere naseljima i jedinicama lokalne samouprave koji imaju najveće razvojne probleme u smislu infrastrukture te ekonomskih, geomorfoloških, klimatskih i demografskih kriterija.

Veća ulaganja za
nerazvijena područja

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Kako bi se postigao realniji i pravedniji indeks razvijenosti, potrebno je napraviti detaljnu analizu i uvrstiti dodatne pokazatelje u izračun poput: nagiba i broja kilometara nerazvrstanih cesta, teških uvjeta gospodarenja u brdovitim područjima, izloženosti prirodnim nepogodama uslijed klimatskih promjena, izgrađenosti komunalne, kulturne i sportske infrastrukture te broja zaposlenih osoba.

Napravit ćemo izmjene zakona kako bi se status brdsko-planinskog područja mogao odrediti – osim na razini jedinice lokalne samouprave (za cijelu općinu ili grad) – i na razini pojedinog naselja unutar jedinice lokalne samouprave, odnosno za naselja unutar općina ili gradova čiji širi prostor po svojim karakteristikama nije ujednačen.

Odabir naselja i JLS-ova koji ulaze u BPP utvrdit ćemo na transparentan način i bez diskriminacije i napraviti ćemo plan razvoja novodefiniranih brdsko-planinskih područja (naselja) koji uključuje strategiju razvoja poljoprivrede i turizma na tim područjima.

Podržavamo domaću
proizvodnju hrane

POLAZIŠTA

Hrvatska je neto uvoznik hrane!

Dosadašnja politika nije dovela do rezultata, pa uložena financijska sredstva nisu stvorila povećanu količinu hrane ni sirovina. Upravo suprotno, proizvodnja se kontinuirano srozava, a sela prazne. Izvoznici su prepušteni sami sebi, a stupanj organizacije proizvođača u Hrvatskoj i dalje je nizak. Bilježimo i sve veći deficit vanjsko-trgovinske razmjene. Izvozimo žitarice i uljarice, a uvozimo proizvode veće dodane vrijednosti. Samodostatnost osnovnih živežnih namirnica pada, a kvaliteta uvezene hrane vrlo često nije zadovoljavajuća. U konvencionalnom lancu hrane primarni proizvođači/ poljoprivrednici prodaju svoje proizvode po vrlo niskim cijenama. Udio proizvođača u finalnoj cijeni prosječno je oko 35 %. Poljoprivrednim zemljištem – kao osnovnim resursom poljoprivredne proizvodnje – nekvalitetno se upravlja. Prema ukupnim izdvajanjima za istraživanje i razvoj RH je na samom začelju EU-a, a za te djelatnosti u poljoprivredi izdvaja se sramotnih 0,02 % BDP-a, odnosno 2 % ukupnih izdvajanja za I&R.

Podržavamo domaću
proizvodnju hrane

CILJEVI

SDP svojom poljoprivrednom politikom želi osigurati stabilnost prihoda kroz povećanje proizvodnje hrane i sirovina, posebice u prvom mandatu, kako bismo povećali samodostatnost osnovnih prehrambenih namirnica.

Također, potaknut ćemo razvoj gospodarstva u ruralnim područjima kroz ulaganje u proizvodno-preradbene kapacitete te učinkovito upravljanje poljoprivrednim zemljištem i implementaciju novih tehnologija. Jačanjem položaja poljoprivrednika i ribara u vrijednosnom lancu hrane te poticanjem njihova udruživanja promovirat ćemo aktivno sudjelovanje u kratkim lancima opskrbe i javnim nabavama.

Podržavamo domaću
proizvodnju hrane

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Kad pobijedimo na izborima, odmah ćemo pokrenuti dijalog o pravednijoj raspodjeli potpora u poljoprivredi, usmjeravajući ih s velikih na mala i srednja poljoprivredna gospodarstva, istovremeno definirajući mjere podrške za velika gospodarstva kako bi ispunila propisane obaveze.

Analizirat ćemo učinke novih plaćanja, pratiti unutarnju konvergenciju te konzultirati dionike o novoj shemi za male poljoprivrednike. Također, izradit ćemo vodič o kombinacijama mjera iz Strateškog plana ZPP-a te pokrenuti dijalog o socijalnoj uvjetovanosti. Poboľjšat ćemo upravljanje rizicima kroz izradu vodiča Ministarstva poljoprivrede te modernizaciju sustava obrane od tuče i strategiju smanjenja šteta od mraza. Također, uravnotežit ćemo dohodak poljoprivrednika u ruralnim područjima te poticati korištenje poljoprivrednog zemljišta kao kulturnog dobra, a riješit ćemo i problem napuštenih stambenih jedinica kroz odgovarajući zakonodavni okvir i program stambenog zbrinjavanja mladih obitelji. Do bržeg razvoja ruralnih gospodarstava stići ćemo

ulaganjem u proizvodnju s dodanom vrijednosti, izradom strategije regionalizacije poljoprivredne proizvodnje i industrije, edukacijom poljoprivrednika o financijskim instrumentima te provedbom zakona o trgovačkim praksama. Također, podržavat ćemo udruživanje poljoprivrednika kroz analizu statusa zadruga i promjene zakona te poticati proizvodnju s dodanom vrijednosti kroz ulaganja i podršku inovacijama.

Energetska tranzicija i
rast gospodarstva

POLAZIŠTA

*Izgradnja hrvatske energetske
samodostatnosti i zelene tranzicije
snažno je podbacila.*

Hrvatska je 2022. bila druga najgora zemlja po instaliranoj snazi sunčanih elektrana, a efikasnost korištenja navedene energije u domaćem gospodarstvu i dalje je na izrazito niskoj razini. Podaci o ispuštanju stakleničkih plinova jasno ukazuju na to da Hrvatska, u odnosu na prosjek EU-a, ispušta gotovo dvostruko više stakleničkih plinova i troši skoro 60 % više energije po jedinici novostvorene dodane vrijednosti.

Energetska tranzicija i rast gospodarstva

CILJEVI

Osnovna vertikalna naše razvojne vizije zelena je i digitalna preobrazba gospodarstva baziranog na inovacijama, atraktivnim radnim mjestima i obrazovanim radnicima.

SDP će stvoriti gospodarstvo u kojem ekonomski razvoj proizlazi iz obogaćivanja prirodnog i ljudskog kapitala te inovacija, a ne iz eksploatacije radnika, uništavanja prirodnih resursa i zagađenja okoliša u kojem živimo.

Energetska tranzicija i rast gospodarstva

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

*Dosljednim iskorištavanjem sredstava
Europske unije ubrzat ćemo tranziciju
prema zelenim i održivim praksama.*

Fondovi EU-a potaknut će usvajanje modernih, ekološki prihvatljivih tehnologija i praksi, što će povećati i ulaganja u gospodarstvo, djelujući na povećanje produktivnosti i konkurentnosti čitavog niza gospodarskih subjekata. Iskoristit ćemo ta sredstva kako bismo podržali gospodarstvo u nadogradnji opreme i uvođenju održivih i učinkovitijih procesa.

U SDP-u smo svjesni da je administrativni aspekt ulaganja u energetska tranziciju kroz fondove EU-a izuzetno složen te da glatka i učinkovita tranzicija zahtijeva ulaganje u administrativne kapacitete na lokalnoj i nacionalnoj razini. Trebaju nam regulatorna tijela i agencije koji mogu olakšati usvajanje održivih praksi, kao i podrška poduzećima s posebnim naglaskom na prelijevanje znanja između administrativnih jedinica i poslovnih subjekata.

Uz administrativne probleme svjesni smo i činjenice kako svi sektori gospodarstva nisu jednako profitabilni i kako nemaju svi jednak pristup financiranju za zelenu i energetska tranziciju.

Zbog toga smo predani pronalaženju dodatnih izvora financiranja i izradi sustava parcijalnih garancija kako bismo osigurali da svaki sektor, neovisno o kolateralu i financijskoj situaciji, može sudjelovati u ovom procesu.

Održivost bi trebala biti dostupna svima, neovisno o internim pokazateljima poslovnih subjekata, zato što se koristi od energetske tranzicije prelijevaju na sve dijelove društva i gospodarstva.

Poticat ćemo i ulaganja u proizvodnju energije iz čistih izvora na mjestima industrijske potrošnje. U sektoru kućanstava i poduzeća ključno je pokrenuti masovnu solarizaciju krovova – propisat ćemo obvezno postavljanje sunčane elektrane na krovove zgrada u javnom vlasništvu, kao i na krovove novih zgrada – bez obzira na tip investicije.

Energetsko tržište otvorit ćemo građanima, a model energetske zajednice učiniti funkcionalnim – pojednostavnit ćemo i ubrzati procedure, suštinski promijeniti pristup i građane učiniti poželjnim sudionicima na energetske tržištu te omogućiti da ostvaruju prihod iz energetske djelatnosti bez suvišnih prepreka i kočnica.

Zalažemo se i za investicije u energetske sustav radi prihvata viškova energije i uravnoteženja cikličnog kretanja proizvodnje energije iz sunca i vjetra kroz ulaganja u hidropotencijale, reverzibilne elektrane, tehnologiju vodika i slično.

Zalažemo se za uključivanje mikropoduzetnika u sve programe bespovratnog financiranja zelene (npr. natječaji za resursno učinkovito gospodarstvo i slično) i digitalne tranzicije na ravnopravnoj osnovi sa svim drugim poduzetnicima.

Upravljanje otpadom i kružno gospodarstvo

POLAZIŠTA

Republika Hrvatska suočava se s ozbiljnim izazovima u gospodarenju otpadom, uključujući povećanje količina otpada, nisku stopu odvajanja otpada, nedovoljnu infrastrukturu za reciklažu i za energetske uporabu otpada.

Postojeći sustav gospodarenja otpadom temelji se na zastarjelim praksama koje se suviše oslanjaju na odlaganje otpada, što rezultira negativnim utjecajem na okoliš, zdravlje ljudi i gospodarstvo.

Pored 56 % odloženog i 34 % oporabljene komunalnog otpada tek 9 % komunalnog otpada upućeno je u postrojenja za mehaničko-biološku obradu otpada (MBO postrojenja). Hrvatska je u ozbiljnom prekršaju još od 2018. godine, do kada je trebala smanjiti odlaganje komunalnog otpada na neusklađena odlagališta na 800 000 tona. U 2022. godini odloženo je 577 287 tona biorazgradivog komunalnog otpada, što je za 312 626 tona više od propisanog cilja. Do 2035. godine potrebno je smanjiti odlaganje komunalnog otpada na 10 %.

Europske direktive i obvezujući ciljevi, kao što su povećanje stope recikliranja na 65 % i smanjenje odlaganja otpada na odlagališta na manje od 10 % do 2035. godine, predstavljaju jasnu smjernicu za potrebne promjene.

Stopa oporabe odnosno stopa recikliranja komunalnog otpada u 2022. godini porasla je za tri postotna boda u odnosu na prethodnu godinu te je iznosila 34 %. Time propisani cilj od 50 % još uvijek nije dostignut, a ovom dinamikom cilj od 60 % do 2030. i 65 % do 2035. bez ozbiljnog zaokreta u politici gospodarenja otpadom čini se nedostižnim.

Upravljanje otpadom i kružno gospodarstvo

CILJEVI

Naš je cilj revolucionirati gospodarenje otpadom u Hrvatskoj, s fokusom na smanjenje otpada, povećanje recikliranja i promociju kružnog gospodarstva.

Time želimo naše gradove učiniti čistima i zdravijima za život, smanjujući pritom i troškove života. Do 2035. godine planiramo pojačati trendove i značajno se približiti propisanoj stopi recikliranja od 65 % i smanjiti količinu otpada na odlagalištima na manje od 10 %.

Planiramo razviti i modernizirati infrastrukturu, uključujući ubrzanu izgradnju centara za gospodarenje otpadom, kompostana, bioplinskih postrojenja te postrojenja za energetske uporabu.

Cilj je jačati proširenu odgovornost proizvođača i poticati izgradnju infrastrukture za reciklažu ambalažnog otpada. Tako dobivene sekundarne sirovine industrija koristi za povećanje konkurentnosti, izgradnju novih

proizvodnih kapaciteta i zelenih radnih mjesta u RH.
Edukacija javnosti i poticanje odgovornog ponašanja
prema otpadu ključni su za ostvarenje ovih ciljeva, a sve
to doprinijet će zdravijem okolišu i boljoj budućnosti za
sve nas.

Upravljanje otpadom i kružno gospodarstvo

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Izgradnja i modernizacija infrastrukture: investicije u nove tehnologije i postrojenja za sortiranje, recikliranje, kompostiranje i energetske uporabu otpada.

Razvoj regionalnih centara za gospodarenje otpadom koji će omogućiti efikasnije gospodarenje otpadom.

Legislativne promjene: uvođenje strožih propisa i kontrola za smanjenje proizvodnje otpada, promicanje upotrebe materijala pogodnih za recikliranje i energetske uporabu, kao i poticanje proizvodnje i potrošnje proizvoda s manjim ekološkim otiskom.

Poticanje kružnog gospodarstva: razvoj i podrška inicijativama i projektima koji promiču ponovnu upotrebu i recikliranje resursa s ciljem smanjenja ovisnosti o primarnim resursima i smanjenja otpada.

Uvođenje naknade za odlaganje otpada poznate kao *landfill tax*, kojom se potiče recikliranje i smanjenje količine otpada na odlagalištima, a čime se direktno smanjuje negativan utjecaj na okoliš. Prihodi od ove naknade mogu financirati programe gospodarenja otpadom, potičući istovremeno ekonomske inovacije

za smanjenje otpada. Ovaj porez predstavlja ključan ekonomski instrument za promicanje održivog razvoja i principa kružnog gospodarstva.

Povećanje povratne naknade na 0,20 EUR i proširenje vrsta otpadne ambalaže za koju se uvodi povratna naknada.

Uvođenje poreza na plastičnu ambalažu s manje od 30 % recikliranog materijala.

Ova mjera predstavlja ekonomski poticaj poduzećima da koriste reciklirani materijal, čime se povećava potražnja za recikliranim materijalom, potiče reciklaža i skupljanje plastičnog otpada te smanjuje njegovo usmjeravanje prema odlagalištima ili spaljivanju. Očekuje se minimalan utjecaj na potrošače, s obzirom na to da plastična ambalaža obično čini vrlo mali dio ukupnog troška proizvoda.

Jačanje i funkcionalnije provođenje proširene odgovornosti proizvođača, što će osigurati reciklažu ambalažnog i drugih vrsta otpada sukladno ciljevima i osigurati sekundarne sirovine hrvatskom gospodarstvu kako bi bilo konkurentno na međunarodnom tržištu.

Promicanje proizvodnje energije iz nerekiclabilnog otpada kao ključnog resursa za proizvodnju održive energije. Cilj ove mjere smanjiti je ovisnost o uvozu fosilnih goriva te potaknuti lokalnu proizvodnju energije, podržavajući pritom ciljeve kružnog gospodarstva. Očekuje se da će ova mjera doprinijeti povećanju energetske neovisnosti i stimulirati veće stope recikliranja i skupljanja plastičnog otpada, usmjeravajući ga od odlaganja prema energetskej uporabi.

Dokidanje monopolističke i neefikasne uloge Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost u gospodarenju posebnim kategorijama otpada. Naime, cilj je uključiti tržišne mehanizme u proširenoj odgovornosti proizvođača za otpadnu ambalažu kako bi se povećala efikasnost sustava i time smanjile naknade koje plaćaju potrošači, a povećala stopa recikliranja.

Edukacija i svijest javnosti: provođenje obrazovnih kampanja i programa namijenjenih svim dobnim skupinama s ciljem podizanja svijesti o važnosti odvajanja otpada, recikliranja i očuvanja okoliša.

Poticanje industrijskih i industrijsko-znanstvenih simbioza: ovaj koncept ključan je dio kružnog gospodarstva i odnosi se na proces gdje se otpadni proizvodi ili nusproizvodi jednog proizvodnog procesa upotrebljavaju kao resursi u drugom, čime se smanjuje otpad i povećava efikasnost resursa. Industrijska simbioza potiče suradnju između različitih sektora i tvrtki s ciljem optimizacije upotrebe resursa, smanjenja troškova i minimiziranja ekološkog otiska. Industrijsko-znanstvena simbioza potiče razvoj centara kompetentnosti i jača sve razine istraživanja od temeljne znanosti preko industrijske i eksperimentalne pa sve do održivog dizajna i proizvodnje novih proizvoda.

Beskamatni krediti umjesto
visokih režija

POLAZIŠTA

*Energetska politika Hrvatske treba ići
prema održivoj tranziciji, oslanjajući se
na vlastite obnovljive izvore energije.*

Ključni izazovi jesu potreba za smanjenjem ovisnosti o fosilnim gorivima radi smanjenja emisija stakleničkih plinova te suočavanje s nestabilnošću na energetske tržištima i neizvjesnošću oko trajanja razdoblja visokih cijena energenata. Potrebno je izgraditi infrastrukturu koja podržava ovu tranziciju.

Beskamatni krediti umjesto visokih režija

CILJEVI

Cilj je postići energetsku neovisnost kroz intenzivniji razvoj obnovljivih izvora energije.

To zahtijeva ulaganje u znanstvenu infrastrukturu, tehnološke inovacije te poticanje poduzetničkih inicijativa. Također, važno je osigurati financiranje ovih inicijativa kroz europske fondove i poticanje domaće znanosti i poduzetništva kroz izgradnju financijskih mehanizama koji će omogućiti beskamatno financiranje investicija u obnovljive izvore energije, poput solarne energije, energije iz vjetra i ostalih obnovljivih izvora energije. SDP će Hrvatsku postaviti na mjesto lidera u EU-u po efikasnosti korištenja energije i smanjenju ispuštanja staklenički plinova.

Beskamatni krediti umjesto visokih režija

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Izgradit ćemo financijske instrumente koji će omogućiti beskamatno financiranje investicija u solarne elektrane.

To će omogućiti poduzetnicima da investiciju otplaćuju kroz smanjenje troškova električne energije, čime će se ubrzati energetska tranzicija i zaštititi gospodarstvo od energetskog šoka. Treba ojačati i ulogu HEP-a kao nositelja energetske tranzicije te hitno obnoviti INA-u kako bi se fokusirala na obnovljive izvore energije i vodik. Također, u nestabilnom okruženju energetskih tržišta i klimatskih promjena treba naglasiti korištenje domaćih obnovljivih izvora energije radi osiguravanja energetske sigurnosti.

Upravljam prirodni resursima

POLAZIŠTA

Šume i vodni resursi imaju ključnu ulogu u poljoprivredi i okolišu Hrvatske.

Iako šume pokrivaju gotovo 50 % kopnene površine, nedostaju strategije za njihovo upravljanje, dok se samo 9 % stanovništva može pohvaliti adekvatnim pročišćavanjem otpadnih voda, a gubici u vodoopskrbnoj mreži iznose više od 50 %.

Stoga je potrebno pojačati mjere zaštite voda i šuma te poticati održivo gospodarenje ovim resursima. Također, ekološka mreža Natura 2000 obuhvaća značajan dio RH, što zahtijeva temeljitu zaštitu i upravljanje kako bi se sačuvala biološka raznolikost.

Upravljam prirodni resursima

CILJEVI

Hrvatska kao turistička zemlja mora težiti održavanju malih i srednjih poljoprivrednih gospodarstava i zadruga te smanjenju emisija stakleničkih plinova kroz pošumljavanje i borbu protiv šumskih požara.

Treba povećati iskoristivost financijskih sredstava za prilagodbu klimatskim promjenama i ulagati u obnovljive izvore energije poput geotermalnih izvora i bioplinskih postrojenja radi ostvarenja energetske samodostatnosti. Važno je i uspostaviti trajni nadzor nad poljoprivrednim zemljištem radi smanjenja degradacije tla, poticanja ekološke proizvodnje i očuvanja prirodnih resursa.

Naš je primarni cilj zaštita tla, vode i zraka te poticanje ekološke proizvodnje kako bismo osigurali održivost resursa.

Želimo smanjiti korištenje mineralnih gnojiva i poticati organska gnojiva te potaknuti ekološku proizvodnju

radi povećanja biološke raznolikosti. To uključuje bolju suradnju s malim proizvođačima, transparentnu dodjelu travnjačkih površina u državnom vlasništvu te očuvanje travnjačkih staništa s nepovoljnim stanjem očuvanosti.

Upravljam prirodni resursima

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Uvest ćemo razne aktivnosti usmjerene na zaštitu okoliša i očuvanje prirodnih resursa.

Prije svega potrebno je pristupiti intenzivnoj gradnji i rekonstrukciji sustava javne vodoopskrbe i javne odvodnje kako bismo dosegli standarde razvijenih zemalja EU-a.

Potrebno je i smanjenje emisije stakleničkih plinova i povećanja energetske učinkovitosti, što ćemo postići primjenom novih tehnologija te promocijom obnovljivih izvora energije poput bioplinskih postrojenja i geotermalnih izvora.

Istovremeno fokusirat ćemo se na održivo upravljanje prirodnim resursima, potičući ekološku poljoprivredu i smanjenje upotrebe pesticida kako bismo zaštitili tlo, vodu i zrak. Kroz poticaje i edukaciju potaknut ćemo i ekološki uzgoj i preradu, jačajući ulogu ekoloških proizvođača i udruženja. Nadalje, očuvat ćemo biološku raznolikost kroz podršku malim poljoprivrednicima i hobistima te dodjelom travnjačkih površina, osiguravajući zaštitu staništa i krajobraza. Ovim mjerama stvorit ćemo temelje za održivi razvoj, balansirajući ekonomske i ekološke potrebe društva.

Sigurniji i stabilniji položaj radnika

POLAZIŠTA

Problemi s radnim odnosima u Hrvatskoj datiraju još od devedesetih, s padom sindikalne pokrivenosti i netransparentnom politikom plaća. Nesigurnost u rad proširila se i na one u radnim odnosima – zbog korištenja fleksibilnih ugovora i privremenih zaposlenja. Sve se više koriste alternativni pravni oblici rada, što smanjuje prikladnost klasičnih radnih odnosa. Transformacija ekonomije pod globalizacijom mijenja način na koji se radna snaga kreće, a dolazi i do povećanja prekarnog rada.

Poslodavci traže jeftiniju radnu snagu diljem svijeta, što utječe na ekonomske uvjete i zakonska pravila na nacionalnoj razini.

Zbog svega toga tradicionalni su modeli zaposlenja u krizi.

Ograničavanje na klasične radne odnose dovodi do izbjegavanja zakonskih obveza, što rezultira radom izvan tih okvira, uključujući i nezaštićeni rad poput platformskog rada.

Sigurniji i stabilniji položaj radnika

CILJEVI

Stvorit ćemo sustav rada i radnog prava koji smanjuje društvene nejednakosti, osigurava stabilnost i predvidljivost na tržištu rada te rješava probleme rodne diskriminacije, posebno izražene u zapošljavanju i napredovanju žena te pravu na jednaku plaću za rad jednake vrijednosti.

Osim toga, uspostaviti ćemo pravedno tržište rada koje potiče rad i osigurava prosperitet za sve koji rade, a osigurati ćemo i dostojanstvene plaće za radnike u javnom i privatnom sektoru. Unaprijedit ćemo radne odnose i zaštititi prava i obveze radnika, uz poštivanje demokratskih standarda i sudjelovanje radnika u odlučivanju. Potrebno je jasno definirati radno zakonodavstvo kako bi svi sudionici radnih odnosa, uključujući poslodavce i radnike, razumjeli svoja prava i obveze. Također, treba omogućiti alternativne modele rada unutar zakonodavstva kako bi se osigurala zaštita svih sudionika u radnom procesu, posebno radnika. Radno zakonodavstvo treba biti prilagođeno aktualnim društvenim potrebama i stvarnosti, uz osiguravanje temeljnih radničkih prava u svim oblicima rada. Osigurati ćemo provedbu i kontrolu primjene radnog zakonodavstva te jasnije definirati rad nedjeljom u trgovini i drugim sektorima.

Sigurniji i stabilniji položaj radnika

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Do poboljšanja uvjeta rada i radnog prava stići ćemo kroz niz koraka. Prvo, treba pravedno rasporediti porezno i doprinosno opterećenje na sve oblike rada kako bi se umanjila nejednakost i osigurao rast plaća. Osim toga, potrebno je ograničiti uporabu ugovora o radu na određeno vrijeme, koji posebno negativno utječu na žene, osiguravajući pritom pravo na otpremninu. Organizacija radnog vremena također zahtijeva poboljšanje radi boljeg usklađivanja poslovnog i obiteljskog života.

Radnicima treba osigurati obrazovanje i osposobljavanje za potrebe rada kako bi dugoročno zadržali potencijal zapošljivosti.

Poticati poslodavce na plaćanje dodatnog zdravstvenog osiguranja i trećeg mirovinskog stupa radnicima.

Pojednostavljenje koncepta plaće, promicanje transparentne politike plaća te jasno definiranje minimalnih iznosa povećanja za različite oblike rada (prekovremeni, noćni rad, rad blagdanima) također su važni koraci. Uvođenje prava na veto za određena pitanja iz radnog odnosa te jačanje predstavljanja interesa radnika u nadzornim i upravnim odborima

poslodavaca dodatno će osnažiti radnička prava. Povećanje sudjelovanja radnika u odlučivanju kroz radnička vijeća te jačanje kapaciteta institucija nadzora nad provedbom zakona i propisa također su ključni koraci.

Nadalje, potrebno je jačati institucije koje uređuju tržište rada, poput Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i inspekcija rada, kako bi podržavale potrebe radnika i poslodavaca te osiguravale poštivanje zakona i propisa.

Uvest ćemo mjere za sigurno, inkluzivno i tolerantno radno okruženje koje ne diskriminira nijednog radnika na temelju dobi, spola, rase, nacionalnosti, seksualne orijentacije i identiteta, obiteljskog statusa, invaliditeta i ostaloga. Cilj svih ovih mjera jest stvaranje pravednijeg, sigurnijeg i učinkovitijeg tržišta rada, koje će odgovarati potrebama suvremenog društva, ali i unapređenje financijske pismenosti građana.

Održiva i provediva politika migracija

POLAZIŠTA

Sve do danas migrantska je politika prepuštena stihiji i velikom broju modernih robovlasnika, koji isključivo za potrebe industrije dovode niskoakumulativnu radnu snagu, ne osiguravajući im životne uvjete dostojne čovjeka, rušeći pritom i cijenu rada.

Održiva i provediva politika migracija

CILJEVI

Planiramo izraditi nacionalnu krovnu migrantsku strategiju koja uključuje regionalne/lokalne posebnosti RH.

Cilj nam je osigurati punu integraciju migranata u društvo kroz socijalnu i društvenu koheziju.

Socijalna kohezija odnosi se na uključenost migranata i njihovo puno ekonomsko, društveno, kulturno i političko djelovanje. Društvena kohezija odnosi se na antidiskriminaciju i borbu protiv ksenofobije.

Održiva i provediva politika migracija

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Za punu integraciju legalnih migranata u hrvatsko društvo potrebne su potpuno nove politike odobravanja radnih dozvola, uz puno uključivanje sindikata u proces dobivanja radnih dozvola i sprečavanja robovlasnika 21. stoljeća da samo oni i tržište kreiraju hrvatsku migrantsku politiku.

SDP će poticati kreiranje tripartitnih dogovora i ugovora: poslodavac, sindikati i država, koji obligatorno osiguravaju učenje hrvatskog jezika uz sufinanciranje svih dionika ugovora, bilo kroz pučka otvorena učilišta, bilo kroz obrazovne institucije, kao i lokalnih i regionalnih običaja (kultura, povijest). SDP će osigurati sustav financijskih potpora lokalnim i regionalnim udrugama koje će uključivati migrante u lokalne sportske, društvene i kulturne amaterske asocijacije. Kroz stvaranje financijskih instrumenata potpore namijenjenih lokalnoj i regionalnoj zajednici poboljšat ćemo pristup migranata socijalnoj i zdravstvenoj skrbi.

Digitalna tranzicija

POLAZIŠTA

Hrvatska je u posljednjem desetljeću napravila pomak u digitalnoj transformaciji društva i države, ali promjene i kompletna digitalna transformacija društva i države ne razvijaju se dovoljnom brzinom.

Trenutno postoji potreba za digitalnim vještinama među stanovništvom zbog nedostatka ulaganja u obrazovanje i osposobljavanje, što ograničava produktivnost i inovacije te stvara jaz između digitalno pismenih i nepismenih građana. Ruralna područja često su zakinuta za pristup širokopojasnom internetu zbog nedostatka modernizacije i izgradnje infrastrukture, što otežava ekonomski i socijalni razvoj tih područja i stvara nejednakost u pristupu informacijama i mogućnostima. Mali i srednji poduzetnici suočavaju se s izazovima u digitalnoj transformaciji zbog nedostatka podrške i resursa, što ih sprečava u iskorištavanju prednosti digitalnih tehnologija i ostvarivanju svojeg punog potencijala. Građani se suočavaju s poteškoćama prilikom pristupa javnim uslugama zbog nedovoljne digitalizacije i nedostatka e-usluga, što rezultira gubicima vremena i resursa te smanjuje učinkovitost i transparentnost javne uprave.

Digitalna tranzicija

CILJEVI

Poboljšati stupanj digitalne transformacije u ključnim segmentima indeksa gospodarske i društvene digitalizacije (DESI) u Hrvatskoj. Ubrzati razvoj navedenih segmenata radi povećanja ukupnog stupnja digitalne transformacije u zemlji. Postići značajno jačanje stupnja digitalne transformacije svugdje u Hrvatskoj u relativno kratkom vremenskom periodu. Poboljšati poziciju Hrvatske na DESI ljestvici i unaprijediti njezinu konkurentnost u odnosu na ostale zemlje Europske unije.

146

Digitalna tranzicija

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Ako želimo napraviti iskorak i približiti se digitalno razvijenijem dijelu zemalja EU-a, moramo definirati konkretan akcijski plan i napraviti određene iskorake u specifičnim područjima digitalne transformacije, a u kojima Hrvatska konstantno zaostaje. Da bismo to napravili, potrebne su konkretne mjere i projekti, kao i jasno definiran akcijski plan za sve konkretne stvari koje će se učiniti u određenom vremenskom razdoblju.

Potrebno je raditi na daljnjem povećanju digitalnih vještina stanovništva ulaganjem u obrazovanje i osposobljavanje, a s ciljem povećanja broja stanovnika s digitalnim vještinama.

Ovo se prvenstveno odnosi na fokusiranje na digitalne vještine za širu populaciju.

Neophodne su modernizacija i izgradnja infrastrukture, a posebno u ruralnim područjima, kako bi se svim stanovnicima osigurao pristup širokopojasnom internetu.

Potrebno je inzistirati na digitalizaciji poslovanja i to primarno poticanjem i podržavanjem malih i srednjih poduzeća u korištenju digitalne tehnologije.

S druge strane, država mora postati partner u ovom segmentu i pratiti razvoj društva i gospodarstva. Potreban je i daljnji razvoj sustava e-građani i aktivno promicanje digitalnih javnih usluga u svim segmentima života i javne uprave.

Zeleni promet i interoperabilnost

POLAZIŠTA

Hrvatskoj je nužan velik iskorak u razvoju prometne infrastrukture, poput projekta izgradnje autoceste Zagreb – Split iz vremena premijera Ivice Račana, odnosno niz strateških, ali i manjih projekata u cestovnom prometu, željeznici, pomorskom i zračnom prometu.

To proizlazi iz potrebe za povećanjem sigurnosti u prometu, unapređenjem zaštite okoliša, poticanjem gospodarskog rasta te osiguravanjem ravnomjernog razvoja Hrvatske.

Zeleni promet i interoperabilnost

CILJEVI

Potrebno je ostvariti značajan napredak na području jačanja prometne infrastrukture i tehnologije, s posebnim naglaskom na:

povećanje interoperabilnosti, intermodalnosti i digitalizacije, što će olakšati „pametan“ prelazak tereta i putnika između različitih vidova prometa,

promicanje zaštite okoliša putem korištenja održivih izvora energije, poglavito s naglaskom na električnu energiju i vodik,

poboljšanje lučke infrastrukture uz ulaganja u izgradnju suvremene brodarske flote,

izgradnju suvremene željezničke infrastrukture koja će omogućiti brže, sigurnije i ekološki prihvatljivije putovanje te prijevoz tereta uz osiguravanje konkurentnosti hrvatskih luka,

unapređenje cestovne infrastrukture i uklanjanje „crnih točaka“,

razvoj zračnog prometa, uključujući infrastrukturu i konkurentnost nacionalnog zračnog prijevoznika,

optimalno i depolitizirano korištenje sredstava iz fondova i programa EU-a,

razvijanje javnog prijevoza (smanjenje broja osobnih automobila u prometu, mogućnost korištenja plovila s obnovljivim izvorima energije kao oblika javnog prijevoza gdje je moguće), hodanje i biciklizam,

150

provođenje elektrifikacije i alternativnih goriva (električna mobilnost i korištenje alternativnih goriva kako bi se smanjile emisije CO₂ i ovisnost o fosilnim gorivima), razvijanje infrastrukture za punjenje električnih vozila, rad na razvoju tržišta električnih vozila i plovila koja koriste alternativa goriva, pa shodno tome razvijanje lučke infrastrukture i infrastrukture u marinama i lučicama.

Zeleni promet i interoperabilnost

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Napretkom u interoperabilnosti, intermodalnosti i digitalizaciji uspostaviti ćemo bolju povezanost i kompatibilnost različitih načina prometa unutar Hrvatske i povezanost s osnovnim europskim prometnim mrežama.

Poticati ćemo upotrebu održivih izvora energije u pomorskom, željezničkom i cestovnom prometu korištenjem električne energije i vodika, primjerice za flotu Jadrolinije i drugih brodara.

U prvom mandatu od 2024. do 2028. godine izraditi ćemo svu potrebnu stratešku i projektnu dokumentaciju te izvesti polovicu radova na izgradnji dvokolosiječnih, deniveliranih željezničkih pruga na kojima će vlakovi voziti brzinom od 160 km/h i to na ličkoj pruzi Split – Oštarije te hrvatskim dionicama pruga Pula – Trst i Zagreb – Graz. Tako će Hrvatska dobiti suvremene željeznice do 2030. godine. Raditi ćemo na jednako učinkovit način kao što je vlada Ivica Račana gradila autocestu Zagreb – Split, s tim da će se projekti sufinancirati iz fondova EU-a. Za taj novac koji HDZ spominje, ali kojeg sada nema, naša će se vlada izboriti. Kao što smo se izborili i za dodatno povezivanje Hrvatske na osnovne europske koridore. Naime, Dalmacija se povezala na osnovnu transeuropsku prometnu mrežu tek nakon velikog pritiska nas iz oporbe,

kao i Istra i Zagreb na dodatne osnovne koridore EU-a, te ćemo u praksi dovršiti ono što smo ucrtali na kartama.

Premještat ćemo promet s cesta na more i željeznicu kako bi se smanjili zagušenost na cestama i emisije CO₂, promicat ćemo prebacivanje teretnog prometa s cestovnih prometnica na more i željeznicu kako bi hrvatski promet bio zelen i učinkovit.

Poboljšat ćemo cestovnu infrastrukturu, što će dovesti do povećanja sigurnosti i kvalitete cestovne infrastrukture, uključujući uklanjanje „crnih točaka“.

Uvest ćemo transparentnost i kvalitetno upravljanje državnim tvrtkama i ustanovama u sektoru prometa provedbom transparentnih javnih natječaja s jasno definiranim kriterijima za odabir rukovoditelja, osiguravajući najviše standarde po kriterijima sposobnosti i znanja, te ćemo pojačati i prilagoditi poslovanje državnih tvrtki i ustanova u sektoru prometa najvišim svjetskim standardima s ciljem povećanja konkurentnosti i kvalitete javnih usluga.

Optimalno ćemo pripremati i provoditi projekte i aktivno se boriti protiv smanjenja sredstava iz fondova i programa EU-a – projekti koji će se provoditi bit će oni koji su najviše u interesu razvoja Hrvatske i kvalitete života građana, dok ćemo se, zastupajući hrvatske nacionalne interese u Bruxellesu, učinkovito zauzimati za očuvanje i povećanje financijskih sredstava iz proračuna EU-a u idućem financijskom razdoblju EU-a (2028. – 2034.).

JAVNA UPRAVA 2.0

Poboljšavamo ishode liječenja	155
Financijski održivo zdravstvo	158
Brži sudski postupci	161
Rješavanje sporova mirenjima	164
Smanjenje broja županija	167
Bolji ishodi školovanja	172
Bolje upravljanje ilegalnim migracijama	175
Ulaganja u obranu i nacionalnu sigurnost	178
Zaustavljanje odljeva mozgova u zdravstvu	183
Kultura i novinarstvo kao javno dobro	186
Poboljšanje statusa umjetnika, novinara i radnika u kulturi i medijima	189
Ulažemo u obrazovni sustav	193
Poboljšanje statusa i ugleda učitelja i nastavnika	197
Očuvanje autonomije i poticanje izvrsnosti u znanosti i visokom obrazovanju	200

Poboljšavamo ishode liječenja

POLAZIŠTA

Zdravstveni sustav bilježi loše ishode liječenja, a jedan od najgorih pokazatelja stvarnog stanja hrvatskog zdravstvenog sustava jest pokazatelj smrtnosti od uzroka koji su se mogli izbjeći, koji je za Hrvatsku značajno viši od prosjeka EU-a.

Povrh toga, prema broju godina zdravog života približno smo pet godina ispod prosjeka EU-a. Najveći udio smrti u Hrvatskoj čine smrti od kardiovaskularnih bolesti, koje su uvelike preventabilne i nastaju zbog načina na koji živimo. Sljedeći su prema smrtnosti karcinomi debelog crijeva, dojke i pluća, koji se pak mogu značajno ranije otkriti boljom javnozdravstvenom politikom. Osim toga, u velikoj mjeri umiremo i od bolesti povezanih s konzumacijom alkohola i u prometnim nesrećama, po čemu je Hrvatska na trećem najgorem mjestu u EU-u. (Ne)učinkovitost zdravstvenog sustava očituje se i u stopi izlječivog mortaliteta, odnosno bolesti koje ne bi nastale da je zdravstveni sustav efikasan i skrb pravovremena. Zdravstveni sustav trenutno ne prati nijedan ishod liječenja, a kamoli da se sukladno tome kreiraju potrebne mjere i politike!

155

Poboljšavamo ishode liječenja

CILJEVI

Zdravstveni sustav mora biti dostupan, učinkovit i održiv, što se mora početi pratiti putem ishoda liječenja!

Temeljni cilj reforme zdravstvenog sustava jest poboljšati zdravstvenu zaštitu naših građana kako bi postala doista sustavna, pravovremena i učinkovita na svim razinama i u svim područjima te kako bi stvorila preduvjete za poboljšanje ishoda liječenja i produženje prosječnog životnog vijeka i broja godina zdravog života.

Osnovno načelo naše zdravstvene politike jest da optimalna zdravstvena zaštita treba i mora biti jednako, lako i brzo dostupna svim našim građanima po načelima socijalne solidarnosti, bez podjela na bogate i siromašne i neovisno o tome je li mjesto stanovanja bliže nekom većem gradu ili nije.

Poboljšavamo ishode liječenja

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Revidirat ćemo i racionalizirati prikupljanje zdravstvenih pokazatelja kako bismo imali podatke i informacije usporedive s razvijenim zemljama. Uvest ćemo praćenje pokazatelja uspješnosti i kvalitete na svim razinama zdravstvene zaštite, obavezno praćenje ishoda liječenja pacijenata te omogućiti njihovo javno i transparentno praćenje.

Orijentirat ćemo se na integraciju i suradnju bolnica kao i određenih odjela radi poboljšanja i ujednačavanja kvalitete zdravstvene usluge te na taj način unaprijediti dostupnost, učinkovitost i djelotvornost zdravstvenog sustava na cijelom teritoriju RH.

Financijski održivo zdravstvo

POLAZIŠTA

Činjenica je da je javni bolnički sektor i dalje financijski neodrživ i evidentira rekordne gubitke i obveze unatoč stalnim sanacijama.

Situacija je dodatno zabrinjavajuća ako imamo na umu da se trenutno zdravstveni proračuni nalaze na povijesno visokim razinama, a i dospjele obveze dosežu rekordne razine, što ukazuje na nedostatak odgovornog upravljanja. To prijeti financijskim kolapsom i ima neposredne posljedice za pacijente, a trend je započeo prije pandemije.

Iako se o korupciji u zdravstvu najčešće raspravlja na razini pružanja zdravstvene zaštite, tj. između pacijenta i liječnika, praksa pokazuje da je puno veća i teža korupcija vjerojatno prisutnija na administrativno-upravljačkim razinama, prvenstveno u sferi javne nabave.

Financijski održivo zdravstvo

CILJEVI

Temelj reforme, bez kojeg nije moguće kvalitetno provoditi praktički nijednu drugu mjeru, jest osigurati dugoročnu financijsku održivost zdravstvenog sustava – osiguravanjem stvarne potrebne količine namjenskih sredstava za zdravstvo uz zadržavanje sustava solidarnog zdravstvenog osiguranja i osiguravanje kontinuirane kontrole koja će jamčiti da se ta sredstva učinkovito koriste za pružanje zdravstvene zaštite hrvatskim građanima, a kako bi oni svoja prava doista i mogli ostvarivati u praksi.

Cilj nam je i zdravstvo u potpunosti bez korupcije. Pritom najhitnije mjere trebaju biti orijentirane na veću kontrolu i transparentnost provođenja javne nabave na svim razinama u sustavu.

Financijski održivo zdravstvo

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Uvest ćemo sustav stvarne odgovornosti (accountability) na svim razinama – od ministra naniže – kako bi se osiguralo da svi, a posebno oni na ključnim pozicijama, doista odrađuju svoj posao u interesu građana, a ne bez ikakve prave odgovornosti kao što je trenutno slučaj.

Uskladit ćemo nadležne zakone i osigurati korištenje (svih) sredstava namijenjenih zdravstvu za pružanje zdravstvene zaštite građana. Uvest ćemo centralno i koordinirano planiranje potreba i nabave u zdravstvu, kao i nov model plaćanja bolnica po učinku (za početak nastavkom reforme zaustavljene 2016.), te postupno povećavati udio plaćanja prema kvaliteti kao pripremu za dugoročan prelazak na plaćanje po ishodima liječenja. Kontinuirano ćemo reevaluirati i usklađivati plaćanje zdravstvenih usluga zdravstvenim ustanovama od strane HZZO-a kako bi ono što preciznije odražavalo stvarne troškove liječenja te doista poticalo učinkovitost i financijsku samoodrživost pružatelja zdravstvene zaštite.

Brži sudski postupci

POLAZIŠTA

Dugotrajnost postupaka i dalje je jedna od glavnih boljki hrvatskog pravosuđa.

Potpuno je neutemeljeno discipliniranje samo stranaka u postupku, dok se s druge strane ne discipliniraju suci koji ne zakazuju ročišta u razmacima koji omogućuju razumno trajanje prvostupanjskih postupaka. Potrebno je uvesti jednake instrumente discipliniranja za sve strane u sudskom postupku (suce, vještake, državna tijela koja trebaju dostavljati određene podatke i sl.).

Brži sudski postupci

CILJEVI

Osnovni cilj reforme povećanje je kvalitete i brzine rješavanja sudskih postupaka.

Pogotovo se to odnosi na one sporove koje je zakonodavac prepoznao kao hitne, kao što su statusni (obiteljski) i radni sporovi, ali i sve druge sporove čije prosječno trajanje nadilazi europski prosjek.

Brži sudski postupci

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Implementacija tonskog snimanja svih ročišta i uvođenje obveznog određivanja ročišta na daljinu (putem adekvatnih aplikacija). Bolja kontrola sudačkih planova ročišta, posebice plana upravljanja parnicom. Redovitije i principijelnije korištenje instrumenta snošenja troškova neopravdane odgode ročišta od strane jedne od stranaka postupka. Određivanje uzastopnih dana za suđenje i u parničnim (ne samo u kaznenim) postupcima. Temeljita revizija organizacijskih i procesnih propisa s ciljem pojednostavljenja i ubrzanja postupanja. Uvođenje mehanizama u procesne zakone s ciljem smanjivanja mogućnosti ukidanja i vraćanja na ponovno postupanje (poticanja meritornog rješavanja na žalbenom sudu: ili potvrda ili preinaka). Velik priljev spisa od kojih je nezanemariv broj maličnih sporova mogao bi se riješiti prethodnom selekcijom prije ulaska u raspravljanje po uzoru na Europski sud za ljudska prava, gdje postoji službenik koji određuje osnovanost zahtjeva na temelju dostavljene dokumentacije i na taj način predmeti koji su šikanozni, malični ili protivni poretku RH ne bi mogli doći pred suca. U tehničkom smislu nužno je poboljšanje informatičke podrške i informatičkog sustava.

Rješavanje sporova mirenjima

POLAZIŠTA

Prema podacima Ministarstva pravosuđa i uprave u Republici Hrvatskoj na godišnjoj se razini u postupku sudskog mirenja riješi oko 177 predmeta, što je poražavajuća brojka u odnosu na godišnji priljev novih predmeta. U međuvremenu, koncem lipnja 2023. godine stupio je na snagu Zakon o mirnom rješavanju sporova, kojim se nastoji povećati ažurnost i efikasnost sudova. Ipak, zakonska rješenja iz zakon ne pružaju dovoljno instrumenata da se to doista i postigne.

164

Rješavanje sporova mirenjima

CILJEVI

Ključno je razviti instrumente koji će strankama u postupku dati dovoljnu garanciju da će njihov spor biti riješen na način da u dovoljnoj mjeri zadovolji njihove zahtjeve.

Rješavanje sporova mirenjima

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Država kroz kontinuirano poticanje instituta mirenja mora smanjiti pritisak na sudove te dodatno financijski stimulirati suce i sudove koji imaju najviši postotak sporova riješenih mirenjem. Za to je potrebna kontinuirana edukacija sudaca i medijatora, ali i jasnije približavanje tog instituta strankama kojih se taj postupak neposredno tiče. Jedna od mjera jest i oslobađanje od plaćanja sudske pristojbe u slučaju da stranke postignu sporazum u postupku mirenja nakon već započetog spora. Potrebno je potaknuti parnične stranke da u fazi prije zaključenja prethodnog postupka pokušaju na miran način riješiti predmet spora, čime se u slučaju neuspjeha u mirenju ne bi narušila dinamika parničnog postupka.

Smanjenje broja županija

POLAZIŠTA

Lokalna i regionalna samouprava u Hrvatskoj trebaju se temeljiti na načelima solidarnosti, pravednosti i jednakih mogućnosti i poticati aktivno građansko sudjelovanje.

Njihova je uloga ključna za racionalno funkcioniranje javne uprave te bržu i efikasniju provedbu politika i pružanje usluga građanima.

Teritorijalni ustroj mora biti usmjeren na pružanje kvalitetnih javnih usluga uz minimalne troškove, što zahtijeva optimizaciju postojeće mreže jedinica lokalne i regionalne samouprave. Trenutni je broj jedinica lokalne samouprave u Hrvatskoj prevelik, s velikim brojem jedinica koje nemaju kapacitete za adekvatno pružanje usluga ili aktivno sudjelovanje u razvoju. Većina općina i gradova ima malu populaciju, što dodatno otežava njihovu funkcionalnost.

Županije, s druge strane, nisu uspjele ostvariti svoj potencijal u generiranju regionalnog razvoja, što rezultira neujednačenom kvalitetom usluga i sporim regionalnim napretkom. Neracionalan teritorijalni ustroj rezultira visokim troškovima po stanovniku i neujednačenom kvalitetom usluga.

Mehanizmi izravnanja finansijski podržavaju manje učinkovite jedinice, umjesto da sredstva budu raspoređena prema jedinicama koje bi mogle bolje preuzeti planske funkcije. Stoga je nužno provesti reformu lokalne i regionalne samouprave kako bi se postigli veća efikasnost i ravnomjerniji razvoj te smanjili troškovi i administrativni teret za građane.

Smanjenje broja županija

CILJEVI

Unaprijedit ćemo lokalnu i regionalnu samoupravu kako bismo ostvarili bolju, kvalitetniju i transparentniju javnu upravu koja će biti u službi građana i poticati njihovu aktivnu participaciju u procesima odlučivanja, jačajući time lokalnu demokraciju.

Implementirat ćemo učinkovite mehanizme i alate koji će pomoći u borbi protiv korupcije i zlouporabe javnih sredstava na lokalnoj razini, osiguravajući tako integritet lokalne uprave.

Također, redefinirat ćemo ustroj regionalne samouprave kako bi postala ključan faktor u poticanju cjelokupnog regionalnog razvoja, a ne samo prolazna stanica za financijska sredstva iz državnog proračuna. Kroz digitalnu transformaciju i modernizaciju tehnologije želimo povećati dostupnost usluga građanima, olakšavajući pristup javnim uslugama iz njihovih domova. Važno je osigurati kvalitetno i pravovremeno pružanje usluga građanima te omogućiti lokalnoj i regionalnoj samoupravi da samostalno provodi ovlasti koje su joj dodijeljene, u skladu s načelom funkcionalne decentralizacije. Uz to bitno je osigurati dovoljno fiskalnih sredstava za provedbu ovlasti lokalnih i regionalnih samouprava kroz

sustavnu fiskalnu i funkcionalnu decentralizaciju, uz smanjenje ukupnih administrativnih troškova. Konačno, planiramo racionalnije definirati sredstva izravnanja prema jedinicama lokalne i regionalne samouprave kako bismo osigurali ravnomjerniji razvoj regija i veću efikasnost u uporabi javnih resursa.

Smanjenje broja županija

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Trenutno stanje regionalne samouprave u Hrvatskoj nije zadovoljavajuće.

Smanjit ćemo broj županija na trećinu postojećeg broja i osigurati jasan prijenos ovlasti i financiranja kako bismo potaknuli ravnomjerniji regionalni razvoj.

Proširit ćemo ovlasti lokalnih jedinica, posebno većim gradovima, kako bismo mogli efikasnije pružati usluge građanima. Potrebno je osigurati da imaju potrebne resurse za nove zadatke. Također, poboljšat ćemo fiskalni kapacitet lokalnih jedinica osiguravanjem decentralizacije sredstava za financiranje novih poslova. Transparentnost u trošenju javnih sredstava ključna je za borbu protiv korupcije. Zakonsko definiranje obveze objave podataka o financijama jedinica lokalne samouprave nužno je kako bi se osiguralo javno dostupno praćenje troškova u realnom vremenu. Funkcionalno udruživanje jedinica lokalne samouprave može biti korisno u pružanju određenih usluga građanima. Trebamo poticati suradnju i prepoznati modele okrupnjavanja koji će osigurati bolju uslugu. Uz to trebamo pristupiti smanjenju broja jedinica lokalne samouprave na način da se broj županija smanji na trećinu – uz korištenje kriterija poput demografskih, geografskih i financijskih pokazatelja kako bismo osigurali efikasnije poslovanje i pružanje usluga građanima.

Bolji ishodi školovanja

POLAZIŠTA

Kvaliteta u obrazovanju prepuštena je stihiji i entuzijazmu pojedinca, što dovodi do velikih razlika u ishodima i dostupnosti kvalitetnog obrazovanja u pojedinim sastavnicama društva.

Vanjsko vrednovanje obrazovanja u osnovne škole uvedeno je prije dvije godine i to tek na kraju osnovnoškolskog obrazovanja i na kraju četvrtog razreda. Dio cjelovite kurikularne reforme bio je i razvoj cjelovitog sustava praćenja, vrednovanja i izvještavanja o učeničkim postignućima.

Promjene koje su tu uvedene nisu bile dostatne i nisu odgovorile na brojne probleme na koje nailazimo u praksi. Na primjer, velik problem u izvještavanju predstavlja prevelika važnost zaključnih ocjena na kraju nastavne godine u kriterijima za upis u više razine obrazovanja. Iako im je značaj u izvještavanju o postignućima učenika vrlo nizak, zbog visokog pondera prilikom upisa u viši stupanj obrazovanja pridaje im se prevelika važnost, što dovodi do generiranja brojnih problema kao što je npr. inflacija petica i pritisak učenika i roditelja na škole.

Bolji ishodi školovanja

CILJEVI

Uvest ćemo periodično vanjsko vrednovanje obrazovanja od prvog razreda osnovne škole do mature te hibridno izvještavanje o postignućima za svakog pojedinog učenika na način da se za prelazak u viši stupanj obrazovanja (upis u srednju školu) osim ocjene nastavnika boduju i rezultati vanjskog vrednovanja.

Bolji ishodi školovanja

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Osigurat ćemo sustav praćenja kvalitete obrazovanja kako bismo kontinuirano unapređivali proces učenja i poučavanja. To uključuje jačanje kapaciteta škola za samovrednovanje, uspostavu vanjske podrške razvoju kvalitete svake pojedine škole te razvoj modela vanjskog vrednovanja i kontinuiranog praćenja rada ustanova. Kroz ove mjere osiguravamo obrazovni sustav usmjeren prema postizanju najviših standarda i pružanju kvalitetnog obrazovanja svim učenicima.

Bolje upravljanje ilegalnim migracijama

POLAZIŠTA

Rapidan porast nelegalnih migracija u RH ukazuje na to da tzv. Dublinski sustav nije funkcionalan.

Važeća pravila dovode do iznimnog pritiska na sustave za izdavanje azila država članica koje se nalaze na vanjskoj granici EU-a, posebice na Hrvatsku, koja ima najdulju kopnenu granicu u EU-u, ali sekundarno i na sustave za izdavanje azila država članica koje su krajnje odredište migranata.

175

Bolje upravljanje ilegalnim migracijama

CILJEVI

Učinkovito upravljanje nelegalnim migracijama zahtijeva sveobuhvatan europski odgovor koji mora uključivati punu humanitarnu i ekonomsku pomoć u zemljama izvorima migracija.

Bolje upravljanje ilegalnim migracijama

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

SDP se zalaže za bolje upravljanje granicama duž ilegalnih migrantskih ruta, što je ključno za smanjenje neregularnih tokova.

SDP se zalaže za jačanje pritiska na EU da pojača i pritisne, po principu financijske mrkve i batine, Crnu Goru, Srbiju i Sjevernu Makedoniju, te da se omogući Frontexu raspoređivanje stalnog korpusa europske granične i obalne straže u zajedničke operacije u regiji.

SDP se zalaže za daljnje jačanje kadrovskih i materijalnih resursa MUP-a koji služe za bolju kontrolu državnih granica. SDP se zalaže za oštro sankcioniranje trgovaca ljudskih sudbina, a ne kao do sada – da ih 80 % dobije uvjetne kazne. SDP se zalaže za jačanje suradnje u readmisiji i povratku, po principu mrkve i batine, sa Srbijom i Bosnom i Hercegovinom. Također, na razini EU-a treba hitno uskladiti viznu politiku (države Balkana moraju prihvatiti viznu politiku EU-a).

Ulaganja u obranu i nacionalnu sigurnost

POLAZIŠTA

Dosadašnja koncepcija razvoja Oružanih snaga u velikoj se mjeri temeljila na sigurnosnom okviru koji pružaju NATO i dijelom EU te na činjenici da su potencijalni izvori kriza i sukoba bili teritorijalno udaljeni.

Rat u Ukrajini, nepostojanje jedinstvene europske obrambene politike, moguće redefiniranje uloge NATO saveza te posebice moguće izbijanje sukoba na zapadnom Balkanu stvaraju okruženje koje – zajedno s činjenicom sve slabijeg interesa među građanima za služenje u Oružanim snagama te poremećaja u mogućnosti nabave novih materijalnih sredstava i održavanja postojećih – stvara nove izazove i nameće potrebu pojačanog napora u razvoju Oružanih snaga.

Ulaganja u obranu i nacionalnu sigurnost

CILJEVI

Temeljna zadaća Oružanih snaga Republike Hrvatske, a onda i obrambenog resora, u cjelini je zaštita suvereniteta i neovisnosti Republike Hrvatske te obrana njezine teritorijalne cjelovitosti.

Pored ovih zadaća Oružane snage moraju biti spremne na pružanje pomoći i potpore saveznicima sukladno međunarodnim ugovorima te, u slučaju potrebe, i civilnim institucijama Republike Hrvatske.

Ulaganja u obranu i nacionalnu sigurnost

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Poboljšanje statusa hrvatskih vojnika, i to ne samo u odnosu na materijalna davanja, već i kroz stambenu politiku te kroz razvoj karijere svakog pojedinog pripadnika Oružanih snaga. Pored navedenog potrebno je poboljšati sustav obrazovanja te napredovanja pripadnika Oružanih snaga. Također, planiramo izvršiti prilagodbu sustava vojarni i smještajnih kapaciteta Oružanih snaga demografskim promjenama u Republici Hrvatskoj, dakle omogućiti pripadnicima Oružanih snaga da služe u onim postrojbama koje su bliže njihovom mjestu stanovanja kako bismo vojni poziv učinili atraktivnijim.

Podizanje standarda smještaja pripadnika Hrvatske vojske te smanjivanje broja vojarni kako bi se u svakoj od njih omogućila što bolja kvaliteta života vojnika.

Smjesta pristupiti opremanju hrvatskih vojnika osobnom opremom i naoružanjem, budući da je situacija takva da nedostaje i kvalitetne osobne opreme i naoružanja.

Žurno pristupiti nabavi prijevoznih sredstava, budući da je stanje prijevoznih sredstava takvo da utječe na mogućnost manevra i mobilnosti Oružanih snaga. U odnosu na sve grane Hrvatske vojske izvršiti žurnu nabavu streljiva te drugih ubojnih sredstava. Nabaviti suvremene sustave veze u svim granama Hrvatske vojske.

U Hrvatskoj kopnenoj vojsci završiti program modernizacije oklopnih vozila te, zbog potrebe zamjene oružja i opreme istočnog podrijetla, izvršiti nabavu suvremenih raketno-topničkih te posebice protuoklopnih sustava. Izvršiti nabavu suvremenih protuzračnih sustava, posebice onih kratkog i srednjeg dometa.

Riješiti pitanje gradnje ugovorenih ophodnih brodova, alternativno izvršiti nabavu drugih, te pristupiti ugovaranju i gradnji dvaju većih brodova veličine korveta. Pored toga riješiti pitanje radarskog nadzora mora. Na temelju iskustava suvremenih oružanih sukoba, posebice onih u Ukrajini, pristupiti programu nabave dronova različitih namjena, kao i obuci vojnika za njihovo korištenje.

Prilikom nabave svih gore navedenih komponenti voditi se načelom samodostatnosti, odnosno preferiranja domaće industrije i industrije saveznika, što će nam omogućiti funkcioniranje i u slučaju prekida dobavnih pravaca.

U svrhu poticaja domaće vojne industrije stvoriti poseban fond u Ministarstvu obrane, putem kojeg bi država sudjelovala u razvoju ne samo postojećih kapaciteta, već i novih tehnologija koje mogu imati dualnu vojnu i civilnu svrhu. To se posebice odnosi na one koji osim Hrvatskoj vojsci mogu služiti i za izvoz u druge zemlje. Nabavu vojne opreme i naoružanja potrebno je iskoristiti za razvoj domaće industrije.

Nužno je opremanje zapovjedništva specijalnih snaga novom opremom, omogućavanje korištenja stambenih prostora MORH-a svim vojnicima, poboljšavanje prehrane vojnog osoblja, uvođenje raznih pogodnosti (poput npr. besplatne cestarine), vozila, nabava mobilnih radarskih stanica, uvođenje tečajeva poput onih vezanih za osnove dobrovoljnog vojnog osposobljavanja, provedba inventure postojeće opreme, nabava jurišnih vojnih helikoptera, dronova za prikupljanje obavještajnih podataka, transportnih zrakoplova i helikoptera te vozila za razminiranje.

Pored navedenog potrebno je na strateškoj razini donijeti čitav niz dokumenata čija izrada kasni ili nije ni započela te omogućiti, u suradnji s predsjednikom države, funkcioniranje tijela nadležnih za donošenje strateških odluka, kao što su Vijeće za nacionalnu sigurnost i Vijeće za obranu, koja se nisu sastajala više od dvije godine.

Zaustavljanje odljeva mozgova
u zdravstvu

POLAZIŠTA

*Nedostatak zdravstvenih radnika
ugrožava ustavom zagarantirano
pravo na zdravstvenu zaštitu.*

Osим toga, kontinuirani odljev zdravstvenog kadra iz javnog u privatni sektor ili u inozemstvo dovodi do neujednačene kadrovske strukture. To je posebno izraženo u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, koja je građanima još uvijek odmah dostupna, unatoč rapidnom porastu broja posjeta ordinacijama opće/obiteljske medicine.

*Zbog sve većeg nedostatka obiteljskih
liječnika, primarnih pedijatara,
primarnih ginekologa i medicinskih
sestara te njihove dobne strukture
(i skorog odlaska u mirovinu) narednih
se godina očekuje kolaps primarne
zdravstvene zaštite.*

Slična je situacija i s količinom i/ili kvalitetom medicinske opreme potrebne za pružanje zdravstvenih usluga, koja je također vrlo neravnomjerno raspoređena. Sve to dovodi do neravnomjerne dostupnosti zdravstvene zaštite.

Zaustavljanje odljeva mozgova u zdravstvu

CILJEVI

Ključno je razviti mehanizme strateškog planiranja i upravljanja ljudskim potencijalima u zdravstvu kako bismo osigurali uravnotežen broj zadovoljnih i motiviranih zdravstvenih radnika, koji će pružati sigurnu i kvalitetnu zdravstvenu skrb.

Zaustavljanje odljeva mozgova u zdravstvu

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Aktivno ćemo raditi na kontinuiranom unapređenju uvjeta rada i materijalnog statusa svih zaposlenih u zdravstvenom sustavu.

Uvest ćemo nove mehanizme nagrađivanja svih radnika u javnom zdravstvu, koji će poticati odgovornost i produktivnost, uključivo i mogućnost povećanja plaća zdravstvenih radnika u domovima zdravlja na temelju ostvarenih prihoda od pruženih usluga.

Uvest ćemo proaktivno upravljanje ljudskim resursima u zdravstvu na razini cijele Hrvatske, u smislu pravovremenog i dugoročnog osiguravanja potrebnog broja i strukture zdravstvenih radnika u različitim djelatnostima i/ili na različitim područjima RH, uključivo i planiranje, upravljanje i financiranje specijalističkog usavršavanja medicinskih struka. Poticat ćemo razvoj sestrinstva, fizioterapije i primaljstva kao profesija te osigurati adekvatno priznavanje obrazovnih kvalifikacija.

Potaknut ćemo dodatno osposobljavanje zdravstvenih radnika te ostala potrebna ulaganja za što kvalitetnije pružanje redovite zdravstvene zaštite djeci s teškoćama u razvoju, osobama s invaliditetom, duševnim smetnjama te s rijetkim i nasljednim bolestima.

Kultura i novinarstvo
kao javno dobro

POLAZIŠTA

Profesionalni umjetnici i novinari prepušteni su tržištu, a kulturne institucije i mediji kontroli stranke na vlasti.

Umjesto suradnje i razumijevanja kultura je danas često izvor sukoba u kojima mediji služe kao oružje. Kulturno-umjetnički amaterizam posljednjih se četrdesetak godina sustavno zanemaruje. Lokalni mediji istovremeno su se trebali razvijati kao privatna poduzeća, pa danas u mnogim zajednicama novinarstva uopće nema.

Pogrešna je ideja da se kultura i mediji financiraju isključivo komercijalnim prihodima s tržišta, posebno kada je ono tako ograničeno.

Upravo je razvijena amaterska scena osnovni preduvjet za razvoj profesionalne scene i njezinih publika. Pozitivni učinci aktivnog bavljenja pjevanjem, plesom ili kreativnim pisanjem na zdravlje i raspoloženje, posebno u starijoj dobi, dobro su poznati. Bez razvijenih javnih i neprofitnih medija nemoguće je osmisliti sustav efikasne kontrole pozicija moći u kojem se informacijske potrebe svih građana smatraju legitimnima. U tome je posebno važna uloga prvorazredne kulturne institucije: Hrvatske radiotelevizije.

Kultura i novinarstvo
kao javno dobro

CILJEVI

Kultura i novinarstvo na raspolaganju svima.

Kultura i novinarstvo kao javno dobro

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Značajno povećati javna sredstva za razvoj kulturno-umjetničkog amaterizma: financiranje smotri, susreta, natjecanja, centara za kulturu i producentско-organizacijske mreže koja će ih povezati s umjetničkim obrazovanjem.

Osnovati komunalne medijske centre, samostalne ili u sklopu društveno-kulturnih centara, sa zagarantiranim brojem profesionalnih novinara i medijskih radnika po određenom broju stanovnika, odnosno lokalnih zajednica, financiranih iz nacionalnog proračuna.

Staviti u funkciju fond za profesionalno novinarstvo i neprofitne medije financiran iz poreza na oglašavanje putem digitalnih platformi.

Demokratizirati upravljanje i regulaciju revizijom niza propisa: Zakona o kulturnim vijećima i financiranju javnih potreba, Zakona o Hrvatskoj radioteleviziji, Zakona o medijima...

Poboljšanje statusa umjetnika, novinara i radnika u kulturi i medijima

POLAZIŠTA

Umjesto da se poveća barem za inflaciju, financiranje nezavisne produkcije i programa kulturne i medijske infrastrukture u posljednjih je 15 godina značajno smanjeno i iz državnog i iz lokalnih proračuna te se još nije vratilo na razinu od prije pretprošle krize.

Za velik broj kulturnih i medijskih profesionalaca razdoblje između dvaju odobrenih projekata toliko se produljilo da ono zapravo znači nezaposlenost. Osim toga, budžeti su sve manji. Tražite deset tisuća, dobijete jedva dvije – a mnogi unatoč tome ipak odluče realizirati djelo u smanjenom opsegu – što najčešće znači da sami rade potpuno besplatno.

Poboljšanje statusa umjetnika, novinara
i radnika u kulturi i medijima

CILJEVI

Dostojanstvena plaća za umjetnike i novinare, kulturne
i medijske radnike.

190

Poboljšanje statusa umjetnika, novinara i radnika u kulturi i medijima

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Javne prodajne izložbe koje će omogućiti da se djela suvremenih umjetnika nađu u mnogo više domova, a mladi umjetnici zarade.

Smanjiti administrativne prepreke i poticati povećanje pokrivenosti kolektivnim ugovorima.

Uvesti dostojanstvenu plaću (tzv. *living wage*) kulturnih i medijskih radnika kao uvjet za javne potpore i obavezan sastojak svih odobrenih troškovnika projekata. Revidirati propise o pravima slobodnih i umirovljenih umjetnika u više stupnjeva, donekle po uzoru na sustav znanosti i visokog obrazovanja, tako da se ispunjavanjem određenih kriterija ostvaruje egzistencijalna sigurnost i stvaralačka autonomija; prava, uključujući pravo na plaćeno bolovanje od prvog dana, proširiti na slobodne novinare. Poticati gradove, općine i županije da više ulažu u rad kulturnih i medijskih profesionalaca prema načelu *matchinga* (grad koji uloži određena sredstva u npr. natječaj za neprofitne medije na svom području od države dobije još toliko) ili analogno modelu fiskalne održivosti dječjih vrtića.

Uvećati javne proračunske aktivnosti za rad u kulturi i medijima – knjižnice, nakladništvo, muzejsku, galerijsku, kazališnu, glazbenu, filmsku, medijsku itd. djelatnost – barem na razinu koja je bila prije pandemije, uvećano za inflaciju.

Jedan od načina da se kvalitetno povećaju zaposlenost i plaća umjetnika, barem između dvaju umjetničkih projekata, istovremeno stvarajući nove publike i horizonte participacije, jest besplatno (i kurikularno i izvankurikularno) umjetničko obrazovanje za sve učenike u kojem umjetnici mogu sudjelovati zajedno s nastavnicima.

Ulažemo u obrazovni sustav

POLAZIŠTA

Škole rade u smjenama, nedovoljno su opremljene i u neadekvatnim uvjetima zbog nedostatka infrastrukture. Većina učenika pohađa nastavu u dvije smjene (56 %), a jedan manji dio čak i u tri smjene (2,35 %). Ni postojeća mreža ni uvjeti rada nisu zadovoljavajući.

Poseban je problem neujednačenost uvjeta, koji ne omogućuju ostvarivanje prava na jednake mogućnosti školovanja na teritoriju cijele Hrvatske.

Postoje škole u kojima je odgovarajući pedagoški standard postignut, ali postoje i one koje jedva funkcioniraju. Ne postoji jasna strategija razvoja mreže škola i programa, kapitalnih ulaganja i investicijskog održavanja ni na nivou države ni na razini osnivača. Faza eksperimentalnog uvođenja novog kurikuluma trebala je biti praćena temeljitim evaluacijama i unapređenjima kurikularnih dokumenata, međutim to je propušteno. Nije se vodila briga o kapacitetima škola i materijalnom okruženju, uslijed čega kurikularni pristup odgoju i obrazovanju nije dao očekivana poboljšanja u sustavu.

Osim toga, nije došlo do značajnih pomaka u neposrednom radu s učenicima. Uzmimo za primjer matematiku. Hrvatski učenici navode u istraživanjima (PISA, 2022.) da su češće izloženi zadacima formalne nego primijenjene matematike i rjeđe povezuju ono što uče na nastavi sa stvarnim životom.

Iako pomoć i podršku nastavnika ocjenjuju učestalom, još uvijek velika većina učenika (70 %) ima neki oblik dopunske poduke izvan škole, što ovisno o materijalnom statusu roditelja stvara dodatne nejednakosti u društvu.

U sustavu cjeloživotnog obrazovanja ključan je problem opći nedostatak svijesti o njegovoj važnosti za održavanje visoke stope aktivnosti radno sposobnog stanovništva, odnosno održavanja visoke razine životnog standarda. Ključni problemi sustava ogledaju se u financijskim ograničenjima, nedostatku fleksibilnosti obrazovnog sustava, kao i nepostojanju svijesti o važnosti trajnog obrazovanja.

Ulažemo u obrazovni sustav

CILJEVI

Cilj nam je izgradnjom i dogradnjom škola uvesti jednosmjenski cjelodnevni rad škola u cijeloj Hrvatskoj,

opremiti škole u skladu s potrebama, produljiti osnovno obavezno obrazovanje na najmanje devet godina ranijim upisom učenika u školu, modernizirati kurikulume uz snažnije uključivanje matematike i hrvatskog jezika te uspostaviti centre podrške za djecu s poteškoćama i darovitu djecu.

U sustavu cjeloživotnog obrazovanja cilj nam je stvaranje inkluzivnog, pristupačnog i fleksibilnog sustava obrazovanja koji podržava učenje tijekom cijelog života i omogućuje stjecanje vještina, prilagodbu tehnološkim promjenama i osobni i profesionalni razvoj pojedinaca.

Ulažemo u obrazovni sustav

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Povećanje ulaganja u obrazovanje ključno je za unapređenje sustava.

Predlažemo povećanje ulaganja koje bi omogućilo poboljšanje materijalnog statusa plaća učitelja i nastavnika, poboljšanje infrastrukture, tehnoloških resursa i opreme u školama diljem zemlje.

Ulaganje u zadovoljstvo nastavnika u obrazovnom sustavu direktno utječe na kvalitetu obrazovanja i omogućuje stvaranje poticajnijeg okruženja za učenike.

Razvoj i promocija programa cjeloživotnog učenja prilagođenih potrebama odraslih polaznika ključni su koraci u unapređenju obrazovnog sustava. Unaprijedit ćemo sustav pružanja financijske pomoći polaznicima i obrazovnim institucijama, poticati sustave mentorstva, suradnje s poslovnim sektorom, program prekvalifikacija, učenja na daljinu. Isto tako važno je sustavno raditi na poticanju financijske pismenosti te na promjeni odnosa prema aktivnijem sudjelovanju u svijetu rada.

Poboljšanje statusa i ugleda
učitelja i nastavnika

POLAZIŠTA

Jedan od praktičnih problema danas niska je razina statusa i ugleda učitelja. Iako su oni ključni nosioci obrazovanja, često su marginalizirani i materijalno neadekvatno nagrađeni.

Statistika pokazuje da je prosječna isplaćena neto plaća zaposlenika s visokom stručnom spremom u sektoru obrazovanja najniža prosječna plaća visokoobrazovanih djelatnika po djelatnostima u Republici Hrvatskoj. Zanimanje učitelja nije dovoljno atraktivno da bi privuklo najbolje pojedince i osiguralo dovoljnu razinu konkurentnosti. Vrlo je nizak stupanj autonomije u radu učitelja, kao i njihov ugled u društvu. Rad učitelja često se dovodi u pitanje s različitim razina, što dodatno doprinosi slabljenju privlačnosti najkvalitetnijih kandidata učiteljskim studijima. Sve navedeno negativno utječe na kvalitetu obrazovanja i dugoročno ima štetne posljedice na društvo u cjelini. Među uvjetima za uspješno uvođenje novih kurikuluma od presudne bi važnosti trebali biti osiguravanje kvalitetnog i sveobuhvatnog osposobljavanja učitelja, međutim, i to je propušteno.

Poboljšanje statusa i ugleda učitelja i nastavnika

CILJEVI

Povećati kompetenciju i motivaciju među učiteljima – učiniti učiteljsko zanimanje atraktivnim većim plaćama, većom autonomijom, boljim inicijalnim obrazovanjem i cjeloživotnim usavršavanjem te većim ugledom u društvu; zaposliti više stručnih suradnika u školama kako bi se osigurala dostatna podrška u učenju djeci s poteškoćama i darovitoj djeci; podići na višu razinu rukovođenje školama uvođenjem posebne inicijalne edukacije ravnatelja škola.

Poboljšanje statusa i ugleda
učitelja i nastavnika

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Kvalitetno obrazovanje nije moguće bez zadovoljstva i motiviranosti učitelja i nastavnika.

Stoga predlažemo povećanje plaća učiteljima i stručnim suradnicima, osiguravanje stanova za deficitarne stručne kadrove u školama te stipendiranje izvrsnosti.

Također, uredit ćemo status pomoćnika u nastavi na državnoj razini te profesionalizirati to zanimanje kako bi se osigurala kontinuirana podrška učenicima s poteškoćama. Cilj je ovih mjera podići status i motivaciju nastavnog osoblja te stvoriti poticajno okruženje za rad i razvoj u obrazovanju.

Očuvanje autonomije i poticanje izvrsnosti u znanosti i visokom obrazovanju

POLAZIŠTA

Ulaganje u ljude ključan je čimbenik razvoja nekog društva i gospodarstva, a kvalitetan i dostupan sustav javnog visokog obrazovanja ključan je element intergeneracijske socijalne mobilnosti i očuvanja kohezije svakog društva.

U hrvatskom visokom obrazovanju suočavamo se s posljedicama demografskih promjena koje su uzrokovale snažno smanjenje broja studenata, što polako ugrožava održivost čitavog niza sveučilišnih programa na hrvatskim sveučilištima.

Očuvanje nastavnih programa od strateške važnosti postaje ključno pitanje društvenog interesa i zaštite javnog dobra kako bi se osigurale održivost i relevantnost obrazovnog sustava, zadovoljile potrebe stanovništva, osigurala socijalna mobilnost, dostupnost visokog obrazovanja kao javnog dobra i naposljetku potaknula konkurentnost nacionalnog gospodarstva.

Nedostatak suradnje između gospodarstva i akademske zajednice, kao i suradnje s nevladinim udrugama, medijima i javnim sektorom (*pentahelix*), predstavlja dodatan problem u sustavu.

Nedovoljan transfer znanja i nedostatak suradnje na istraživačkim i razvojnim projektima ograničavaju mogućnosti stvaranja inovacija i primjene znanja u praksi.

Poseban je problem neprepoznatost modela valorizacije znanja, kao sveobuhvatnog principa na znanju utemeljenog stvaranja društvenih i ekonomskih vrijednosti, te nedostatan broj kadrova koji upravljaju istraživačkim djelatnostima.

Osim toga, nedostatak investicija u istraživanje i razvoj rezultira smanjenom konkurentnošću hrvatskog gospodarstva na globalnom tržištu,

što negativno utječe na stvaranje kvalitetnih radnih mjesta i produbljuje problem iseljavanja visokoobrazovanih iz zemlje.

Unutar sustava visokog obrazovanja suočavamo se s neefikasnostima, upravljačkim izazovima i s problemom nedostatka fokusa na izvrsnost u istraživanju i obrazovanju, što rezultira situacijom u kojoj se ne nagrađuje uspjeh i ne potiče napredak onih koji ostvaruju vrhunske rezultate u znanosti, projektnim aktivnostima i/ili ishodima obrazovnog procesa.

Situaciju je dodano pogoršao Zakon o plaćama u državnoj službi i javnim službama NN 155/2023, koji ukida poticajan sustav objektivnog vrednovanja znanstvene izvrsnosti na temelju istorazinskog (*peer review*) ocjenjivanja te cijeli sektor obrazovanja, a to znači i visokog obrazovanja, stavlja u podređen položaj kroz relativno sporiji rast plaća.

Ukidanjem istorazinskog ocjenjivanja u znanstvenoj zajednici otvara se prostor birokratskom sustavu osobne/grupne podčinjenosti čelnicima institucija i/ili političke i/ili svjetonazorske podobnosti.

A to pak znači da se u skladu s izbornim političkim ciklusima unosi nered i nesigurnost u sustav „vaših“ i „naših“ podobnosti (ocjena učinkovitosti). Navedeno stvara atmosferu apatije i bezizlaznosti, koja je demotivirajuća za postizanje izvrsnosti u postizanju znanstvenih i obrazovnih ishoda i otežava zadržavanje najboljih pojedinaca u sustavu, a samim time narušava povjerenje u cjelokupan sustav visokog obrazovanja i znanosti.

Zakon o visokom obrazovanju NN 119/2022 isto tako sadrži čitav niz spornih odredbi. Prvo, jačajući položaj fakulteta, dovodi u pitanje značaj sveučilišta i time direktno ide protiv svih preporuka EU-a za naš sustav i čini ga teže upravljivim i manje usporedivim u odnosu na EU. Povrh toga, dokidanjem nacionalne razine Odbora za etiku direktno se potiču svi oblici neetičkog ponašanja, što pogoduje raznim fakultetima i visokim školama koji vrlo često dodjeljuju sporne diplome i/ili doktorate.

Nadalje, nedovoljna ulaganja u istraživanja, prijenos i komercijalizaciju znanja, kao i u otvorenost prema svijetu, ograničavaju mogućnosti za međunarodnu suradnju i razmjenu znanstvenika, studenata i ideja, otežavajući pristup financiranju i resursima izvan nacionalnih granica te smanjujući mogućnosti za rast i razvoj institucija, timova i pojedinaca unutar sustava. Prolaznost na doktorskim studijima na niskoj je razini, a manje od pola doktora znanosti imat će priliku ostati u sustavu znanosti. Kroz doktorske se škole/studije mogu dizati kriteriji za mentore, razvijati horizontalne (prenosive) vještine doktoranada i poticati njihova intersektorska mobilnost.

U vremenu borbe protiv zarobljavanja institucija u svim segmentima društva borba protiv klijentelizma, korupcije i za postizanje najviših etičkih standarda od presudne je važnosti za osiguravanje transparentnosti, integriteta i povjerenja u sustav visokog obrazovanja i znanosti.

Očuvanje autonomije i poticanje izvrsnosti u znanosti i visokom obrazovanju

CILJEVI

Ciljevi koje treba postići kako bi se riješili problemi u hrvatskom visokom obrazovanju uključuju povećanje internacionalizacije i atraktivnosti programa od strateške važnosti radi zadržavanja studenata i podizanja konkurentnosti nacionalnog gospodarstva.

Također, potrebno je jačati suradnju gospodarstva i akademske zajednice te razvijati institucionalnu infrastrukturu i apsorpcijske kapacitete radi poticanja inovacija i stvaranja kvalitetnih radnih mjesta. Važno je promicati izvrsnost u istraživanju i obrazovanju – kako u javnom tako i u privatnom sektoru – te očuvati i unaprijediti poticajan sustav objektivnog vrednovanja znanstvene izvrsnosti na temelju istorazinskog (*peer review*) ocjenjivanja.

Zalažemo se za povećanje otvorenosti prema svijetu, za borbu protiv klijentelizma, korupcije te za ostvarivanje najviših etičkih standarada kako bi se osigurali transparentnost, integritet i povjerenje u sustav visokog obrazovanja i znanosti.

Očuvanje autonomije i poticanje izvrsnosti u znanosti i visokom obrazovanju

MJERE KOJE PREDLAŽEMO

Unutar znanstvenog sustava potrebno je prilagoditi sustav plaća i kriterije za vrednovanje znanstvene djelatnosti i s tim povezani razvoj istraživačkih karijera kako bismo potaknuli izvrsnost u istraživanju, nastavnom radu i suradnji s javnim sektorom te gospodarstvom.

U sustavu znanosti izvrsnost mora biti vrednovana neovisno, objektivno te isključivo na temelju peer review procedura, odnosno istorazinskog ocjenjivanja.

Potrebno je povećati izdvajanja za istraživanje i razvoj iz proračuna Republike Hrvatske te aktivnim mjerama poticati gospodarske subjekte na veće ulaganje u istraživanje i razvoj. U tom segmentu također je poželjno što više koristiti sredstva iz fondova EU-a, ali ne na način da oni nadomještaju nedovoljno izdvajanje iz državnog proračuna, nego da budu nadgradnja i da se koriste svrsishodno za specifične namjene kojima služe.

U skladu sa svim EU/EK politikama valorizacije znanja kojima se stvara društvena i ekonomska vrijednost utemeljena na znanju i znanosti nudimo rast društva

i ekonomije utemeljen na znanju, s novim zamahom digitalne i zelene tranzicije te posljedičnim ubrzanim rastom BDP-a, uz otvaranje kvalitetnih i atraktivnih radnih mjesta i ostanak mladih u RH.

Kao odgovor na demografsku situaciju potrebno je usredotočiti ulaganja u internacionalizaciju nastavnih programa i izlazak na svjetsko i regionalno tržište obrazovanja, primjerice kroz uključivanje u alijanse sveučilišta i/ili poticanje financiranja i uklanjanja barijera u razvoju zajedničkih međunarodnih programa te programa na engleskom jeziku. U tom kontekstu ponudit ćemo podršku sveučilištima koja su aktivni članovi mreža europskih sveučilišta u razvoju europske i nacionalne politike u skladu s ERA-inim smjernicama. Uklanjanje administrativnih barijera za prijenos i komercijalizaciju inovacija, razvoj institucionalne infrastrukture, razvoj apsorpcijskih kapaciteta za korištenje raspoloživih fondova te pronalaženje novih instrumenata financiranja suradnje s gospodarstvom ključni su za prijenos i primjenu znanstvenih dostignuća i povećanje konkurentnosti domaćeg gospodarstva i otvaranje kvalitetnih radnih mjesta.

Paralelno s tim nužno je uskladiti procese nagrađivanja, napredovanja i zapošljavanja u sustavu znanosti i visokog obrazovanja s postavljenim nacionalnim ciljevima za znanstveni sustav i sustav inovacija.

S ciljem promicanje izvrsnosti nužno je povećavati ulaganja u sustav i ljude paralelno s postroživanjem uvjeta napredovanja u sustavu istorazinskog ocjenjivanja u kombinaciji s postepenim odmakom od kvantitativnog (scientometrijskog) prema kvalitativnom sustavu vrednovanja znanstvene djelatnosti. Sve ove mjere zahtijevaju i povećanje ulaganja u istraživanje i razvoj kako bismo podržali visoke standarde i ciljeve znanstvenog sustava.

Konačno, borba protiv klijentelizma, korupcije i promicanje najviših etičkih standarda neophodni su kako bi se osigurali transparentnost, integritet i povjerenje u sustav visokog obrazovanja i znanosti, odnosno kako bi sustav zadobio povjerenje javnosti za provođenje svoje društvene uloge – koja je od presudne važnosti na stupnju razvoja na kojem se nalaze naše društvo i gospodarstvo.

